

**UNIVERSITATEA DE STAT DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT
A REPUBLICII MOLDOVA**

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 378.14:316.77:796.011

GÎDEI MARIANA

**FORMAREA COMPETENȚELOR PROFESIONALE DE COMUNICARE ALE
STUDENTILOR DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI
SPORT**

Specialitatea 533.04. – Educație fizică, sport, kinetoterapie și recreație

**REZUMATUL
tezei de doctor în științe ale educației**

CHIȘINĂU, 2021

Teza a fost elaborată în cadrul **Catedrei Managementul Culturii Fizice**

Conducător științific:

Dorgan Viorel, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar

Consultant științific:

Budevici-Puiu Anatolie, doctor în științe istorice, profesor universitar

Referenți oficiali:

1. **Dandara Otilia**, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova
2. **Grimalschi Teodor**, doctor în științe pedagogice, profesor universitar, Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport

Membri ai Consiliului Științific Specializat:

1. **Buftea Victor**, *președinte*, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar
2. **Jurat Valeriu**, *secretar științific*, doctor în științe pedagogice, profesor universitar
3. **Racu Aurelia**, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar
4. **Vicol Dragoș**, doctor habilitat în filologie, profesor universitar
5. **Braniște Gheorghe**, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar

Susținerea va avea loc la **31 ianuarie 2022, ora 14⁰⁰ în aud. 105** (sala mică a Senatului) în Ședința Consiliului Științific Specializat D 533.04-21-56 din cadrul Universității de Stat de Educație Fizică și Sport (str. A. Doga 22, Chișinău, MD-2024).

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Universității de Stat de Educație Fizică și Sport și pe pagina web a ANACEC (www.cnaa.md).

Rezumatul a fost expedit la _____ 2021.

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat:

Jurat Valeriu, doctor în științe pedagogice, profesor universitar _____

Conducător științific:

Dorgan Viorel, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar _____

Consultant științific:

Budevici-Puiu Anatolie, doctor în științe istorice, profesor universitar _____

Autor:

Gîdei Mariana _____

© Gîdei Mariana, 2021

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII	4
CONȚINUTUL TEZEI	10
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	24
BIBLIOGRAFIE	27
LISTA PUBLICAȚIILOR LA TEMA TEZEI	30
ADNOTĂRI (ÎN ROMÂNĂ, RUSĂ, ENGLEZĂ)	32

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei. Interesul sporit pentru comunicare în lumea contemporană are o explicație pragmatică. Omul social, viitorul specialist, trebuie să poată comunica pentru a se realiza ca personalitate.

Cercetările din ultimele decenii confirmă afirmația că, pentru a comunica eficient și a deține ceea ce în limbajul pedagogic semnifică noțiunea de *competență de comunicare*, nu este suficient să stăpânești aspectele gramaticale, fonetice ale sistemului limbii, ori să folosești un vocabular bogat, ci este nevoie, de asemenea, să fii capabil de a produce, a elabora idei, de a iniția o conversație, un dialog, de a convinge, de a argumenta și contraargumenta, de a deține competențe profesionale de comunicare, după cum afirmă cercetătorii în domeniu [Hymes D.H., 57; Baylon C., Mignot X., 2; Habermas J., 23; Ionescu-Ruxandoiu L., 24; etc.]

Competențele de comunicare reprezintă un important indicator al reușitei profesionale în majoritatea domeniilor de activitate și un predictor al reușitei sociale a omului modern. Astfel, comunicarea are mare influență asupra personalității, deoarece individul se definește în funcție de ceilalți, iar comportamentul reprezintă o construcție a persoanei în relaționarea verbală și non-verbală cu ceilalți. În acest sens, comunicarea este cheia individului spre profesie, profesionalism și integrarea în societate [Slama-Cazacu T., 41; Șoitu L., 44; Pânișoară I.O., 36; Peretti A., Legrand J.-A., Boniface J., 37].

Un grup social nu există ca grup, decât în măsura, în care membrii săi intră în relații de comunicare între ei. Comunicarea este percepută ca *procesul de schimb* substanțial, energetic și/sau informațional între elementele unui sistem sau între mai multe sisteme. Această concepție este referențială pentru sistemul educațional universitar, care realizează atât schimburi sistemice afectiv-motivaționale și informaționale, cât și schimburi intersistemice, între sistemul educațional și alte sisteme. Transferul de informație sub formă de cunoștințe și capacități, vehicularea de trăiri afective și de motivații, folosirea metodelor și mijloacelor educaționale ca suporturi informaționale sunt parte componentă a competențelor profesionale de *comunicare*, specifice procesului educațional la nivel universitar.

Trebuie de remarcat că *educația universitară* este o zonă a experienței, a trăirii umane. Prin ea, studenții sunt supuși continuu unor încercări, unor interogații ale cunoașterii, ale asimilării unor valori perene, ale unor modele de acțiune. Educația universitară este înțeleasă ca reflecție aplicată metodic la problemele complexe ale educației desfășurate la nivelul învățământului superior. Actualmente, când acțiunea umană a comunicării cere reflecție și demers metodologic bine pus la punct, educația universitară solicită o analiză și o ordonare a elementelor de intervenție specifică. La momentul actual, universitatea are ca finalitate următoarele zone de acțiuni și reflecții: formarea

de capacități de promovare a culturii; formarea competențelor profesionale ale specialiștilor de înaltă calificare din toate domeniile vieții socio-culturale și economice, printre care și domeniul educației fizice și sportului.

Axioma de la care plecăm este că studentul, după expresia lui N. Vințanu, „poartă în sine mijloacele propriei dezvoltări. Ca atare, dezvoltarea gândirii, a sistemului de valori și activități proprii nu este altceva, decât modul de punere în lucru a propriilor mijloace de transformare, ceea ce permite realizarea unui progres în ceea ce privește cunoașterea și acțiunea proprie” [49, p.91].

În Codul Educației, art.89 se menționează ideea despre competențele necesare pentru profesare conform calificării obținute. În acest context una dintre competențele necesare este competența de comunicare. Or, formarea și dezvoltarea *competențelor de comunicare* constituie un proces desfășurat pe întreaga durată a carierei și implică o formare specializată, realizată atât în cadrul învățământului superior, cât și în ansamblul mediului profesional și social. Un student competent trebuie să știe ce să facă pentru a ajunge la rezultatul propus, trebuie să dispună de anumite capacități. De aceea este nevoie de anumite repere clar definite și accesibile, acreditate pentru a măsura abilitățile a ceea ce poate face o persoană competentă. La baza orientării competențiale se află activitatea care înseamnă a putea face și, în sensul mai general, presupune a putea învăța, a putea construi, a putea trata, a putea coordona.

Strategia sectorială de dezvoltare „Educația-2020” – parte componentă a Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova – 2020” – subliniază principiul ce impune deplasarea accentelor de pe formarea de cunoștințe pe formarea de abilități și competențe profesionale.

A fi competent într-un domeniu profesional înseamnă: a aplica cunoștințe de specialitate, a folosi deprinderi specifice, a analiza și a lua decizii, a fi creativ, a lucra cu alții ca membru al unei echipe, a comunica eficient, a te adapta la mediul de muncă specific, a face față stresului personal și profesional și situațiilor neprevăzute. *Competența profesională de comunicare* presupune competența de a comunica într-un limbaj specific specialității. *Competența de comunicare profesională* în limbajul sportiv ar presupune cunoștințe, aptitudini și deprinderi cu referire la limbajul de specialitate. Sportivul trebuie să se adapteze unei existențe corporale diferite pe care nu întotdeauna o stăpânește ușor. Propria imagine sau schemă corporală se focalizează progresiv, reprezentând un nucleu al conștiinței de sine, în reluarea acțiunilor comunicative. Educarea expresivității corporale, utilizarea limbajului nonverbal au reguli la fel de stricte ca cele ale comunicării verbale și se găsesc în prelungirea acestora din urmă.

Stadiul actual în care este perceput managementul comunicării se transformă într-un curent managerial care determină pregătirea managerială a comunicării specialiștilor. În Standardele profesionale ale managerilor din învățământul general se stabilesc domeniile, indicatorii și

descriptorii de competență, necesari pentru realizarea tuturor tipurilor de standarde educaționale de stat. Dar aceste schimbări de viziune trebuie introduse treptat, strategic, coerent, stimulat, în așa fel, încât ele să ducă la valorificarea complexă a resurselor educaționale.

Descrierea situației în domeniul cercetării și identificării problemei de cercetare

Trebuie să menționăm, că în ultimul timp, se identifică prevederile conceptuale menite să asigure trecerea la o nouă etapă a dezvoltării concepției Învățământului Superior European, cu următoarele idei-reper: învățământul superior european are o contribuție esențială la realizarea unei Europe a cunoașterii, care este extrem de creativă și inovatoare. Învățarea centrată pe student și mobilitatea ajută studenții să dezvolte competențele de care au nevoie într-o muncă în schimbare [Apud 35, p.76].

În contextul tematic al cercetării, problematica comunicării și a formării competențelor de comunicare este elucidată din perspectiva relaționării, a asimilării limbii, a cunoașterii unităților de construcție verbale etc. Pentru a oferi o imagine complexă a acestui domeniu, un spor de valoare conferă *teoria comunicării*, abordată în lucrările lui Cabin Th., Dortier.-Fr. [5]; Mucchielli A. [60]; Ludlow R., Panton F. [59]; Hybles S., Wearver R. [56]; Stanon N. [42]; Șoitu L. [44]; concepția privind *învățământul superior și educația universitară* a lui Vințanu N. [49]; Vlada M., [48]; *concepțiile privind competențele profesionale de comunicare* [Bărdășan G, 3; Busuioc A., 4; Costara C.R, 11]; *concepțiile privind managementul comunicării* [Voiculescu F., 51; Niculae T., Gherghiță I., 33; Ursachi I., 47]; viziunile privind *competența profesională* [Grimalschi T., 21; Goraș-Postică V., 19; Артамонова Е.И., 63; Баева Г.И., 64; etc.]; *ideile competenței profesionale în educația fizică și sport* [Juravle M., Buftea V., Lungu E., 25; Manolachi V., 29; Виленский М.Я., Маслова О.Ю., 66]; ideile referitoare la *comunicarea managerială* formulate de Căndea R.M., Căndea D., 7; Voicu M., Rusu C., 50; *metodologia educației fizice și sportului* [Cârstea Gh., 8; Dragnea C., 13 etc.] și a *comunicării în sport* [Gomboș L., 17; Pop C., 39; Tomșa N., 46; Помощи М., 38 etc.]; ideile privind *integrarea* [Ciolan L., 9; Luca A., 28; Gomboș L., 18; Агапова И.М., 62; Баронина К.А., 65].

Viziunile oferite de cercetători constituie, eminent, înțeleșurile și orientările în domeniul comunicării, care poate fi considerată baza, climatul și modalitatea ideală de obținere a succesului educațional, a unui bun management educațional. Situarea mentală a fiecăruia în locul partenerului său educațional este un exercițiu de flexibilitate psihică, de mobilitate a punctelor de vedere, de depășire a centrării rigide pe propriile interese.

Analiza problemei de referință vizând teoria și practica învățământului universitar a permis, să stabilim, că în procesul de învățare specific programelor de studii superioare din cadrul facultăților de educație fizică și sport, formarea competențelor profesionale de comunicare sub

aspect integrat al managementului comunicării nu este suficient valorificat. În acest context, pregătirea profesională a studenților în scopul formării competențelor profesionale de comunicare se reflectă în cadrul disciplinelor de studii de bază, materializate în cursuri, note de curs, elaborări metodice și teoretice. Necesitatea elaborării de noi instrumente educaționale prin cercetare științifică, respectiv a implementării unor schimbări în procesul de învățare a studenților, centrat pe componentele de bază, poate avea un rol determinant în asigurarea managementului comunicării [Jablin F., Putnam L., 58; Lohisse J., 27; Graur E., 20; Crețu A., Peptan E., 12 etc.].

În ceea ce privește organizarea procesului de comunicare în cadrul celui instructiv, putem reflecta, conform literaturii de specialitate, următoarele modele de comunicare: *modelul liniar elaborat de H.D. Laswell* [Apud 31, p.5.]; *modelul interactiv elaborat de C.E. Shannon*, în care se pune accentul pe repertoriile emițătorului și ale receptorului care realizează filtrarea informației, iar comunicarea propriu-zisă depinde de întâlnirea dintre valorile, cunoștințele, atitudinile cuprinse în aceste repertorii ale comunicării [61]; *tranzacțional, elaborat de R.B. Adler*, se caracterizează prin faptul că mesajele sunt emise și transmise simultan, reciproc între emițător și receptor [52]; *modelul comunicării performante, elaborat de R. Ludlow*, care se caracterizează prin alegerea obiectivelor prioritare; alegerea interlocutorului; alegerea modelului de comunicare; activarea interesului pentru activitatea respectivă; transmiterea mesajului; feedback-ul; evaluarea [59].

Situația descrisă oferă un tablou vizibil ce direcționează spre identificarea unui șir de **contradicții**, dintre care:

- între importanța formării competențelor profesionale de comunicare ale studenților sub aspect integrat al managementului comunicării din învățământul superior de educație fizică și sport și insuficiența condițiilor pedagogice eficiente, care să conțină etape metodologice, ce ar asigura succesul procesului educațional;

- între necesitate, oportunități potențiale în formarea competențelor profesionale de comunicare ale studenților din învățământul superior de educație fizică și sport și dezvoltarea metodologică insuficientă într-o instituție de învățământ superior.

- insuficiența explorării competențelor profesionale de comunicare ale studenților din învățământul superior din perspectiva managementului comunicării în educația fizică și sport.

Problema cercetării: Care sunt premisele formării competențelor profesionale de comunicare ale studenților din învățământul superior de educație fizică și sport?

Scopul cercetării constă în fundamentarea teoretică și aplicativă a *Referențialului formării competențelor profesionale de comunicare ale studenților din învățământul superior de educație fizică și sport* în vederea racordării la cerințele actuale din învățământul superior.

Obiectivele cercetării:

1. Analiza conceptuală a comunicării, competențelor de comunicare, competențelor profesionale, competențelor profesionale de comunicare și a esențelor lor formative în cadrul educației universitare.

2. Descrierea specificului caracteristicilor, factorilor, funcțiilor competențelor de comunicare și managementului comunicării ca factori de reușită în construirea demersului educațional de formare a competențelor profesionale ale studenților.

3. Specificarea unităților componente (*curriculum universitar integrat, unitățile integrării, managementul comunicării, funcțiile manageriale prin prismă comunicativă*) și elaborarea Modelului integrat al modulului modernizat „Managementul comunicării în educația fizică și sport”.

4. Elaborarea demersului experimental de formare a competențelor profesionale de comunicare în baza modulului integrat „Managementul comunicării în educația fizică și sport”.

5. Validarea experimentală a calității formative a *Referențialului formării competențelor profesionale de comunicare ale studenților din învățământul superior de educație fizică și sport*.

Ipoteza cercetării: Formarea competențelor profesionale de comunicare ale studenților facultăților de educație fizică și sport devine posibilă în cazul în care monitorizarea formării este asigurată de relaționarea verbală a studenților în procesul educațional și asigurarea managementului comunicării în baza unui modul modernizat.

Sinteza metodologiei de cercetare: la nivel teoretic – investigarea surselor teoretice; hermeneutica; modelarea teoretică; reflecția și întemeierea epistemologică; la nivel practic – modelarea practică; cercetarea aplicativă; probele practice; testarea; chestionarul; observația; experimentul pedagogic; experimentul-pilot; la nivel conclusiv – demonstrarea; prezentarea grafică; examinarea orală, analiza statistică; metodele matematice.

Noutatea și originalitatea științifică constă în *referențializarea teoretico-aplicativă* a instrumentarului de formare a competențelor profesionale de comunicare în baza valorificării managementului comunicării în educația fizică și sport; în *demonstrarea valorilor formative* ale modulului integrat „Managementul comunicării în educația fizică și sport”; în *ilustrarea necesității formării* studentului-viitor specialist în educația fizică și sport ca manager al comunicării.

Reieșind din configurarea degajărilor ideatice din cele expuse mai sus, **problema științifică propusă spre soluționare** constă în *neconcordanța* dintre orientarea competențională a formării profesionale a studenților facultăților de educație fizică și sport în aspect comunicativ și activitatea de management al comunicării ca factor de reușită formativă.

Importanța teoretică constă în abordarea conceptuală a noțiunilor *de competențe de comunicare și competențe profesionale de comunicare* în educația fizică și sport; în *dezvăluirea semnificațiilor pedagogice* ale noțiunii de *competențe profesionale de management al comunicării*; în *modelarea teoretică* a Referențialului formării competențelor profesionale de comunicare ale studenților din învățământul superior de educație fizică și sport.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în potențialitatea utilizării instrumentarului elaborat și validat experimental în practica educației universitare la diverse discipline de studiu în vederea formării și dezvoltării competențelor de comunicare ale studenților din perspectiva centrării pe profesionalizarea acestora. Rezultatele obținute vin să completeze datele teoretice și practice din domeniul educației fizice și sportului, în scopul îmbunătățirii formării inițiale și continue a specialistului în domeniu, cu deschidere spre educația permanentă.

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat în procesul educațional la Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport pentru formarea specialiștilor în domeniul educației fizice și sportului.

Aprobarea rezultatelor științifice. Cercetarea s-a realizat în cadrul Universității de Stat de Educație Fizică și Sport. Rezultatele cercetării au fost discutate și aprobate în cadrul Catedrei Managementul Culturii Fizice; a seminarelor metodologice. Ideile de bază și rezultatele investigației teoretice și experimentale au fost promovate și aprobate prin intermediul comunicărilor la conferințele internaționale și naționale.

Publicațiile la tema tezei: în reviste din străinătate recunoscute (3); în reviste din Registrul Național al revistelor de profil (2); în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare) (1); în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova) (5); teze în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare) (5), ghid metodic (1).

Volumul și structura tezei. Lucrarea cuprinde adnotări în limbile română, rusă și engleză, lista abrevierilor, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 191 de titluri, 9 anexe, 131 pagini de text de bază, 10 tabele, 37 figuri.

Cuvinte cheie: educație universitară, comunicare, competențe de comunicare, competențe profesionale de comunicare, management al comunicării, formare a competențelor, integrare, model integrat, referențial al formării, modul modernizat.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** este prezentată și argumentată actualitatea și importanța temei, descrierea situației în domeniul de cercetare; se conturează problema cercetării, direcțiile de soluționare, se formulează scopul și obiectivele; este expusă metodologia cercetării; se descrie noutatea și originalitatea științifică, semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, problema științifică importantă soluționată în cercetare; este elucidată aprobarea rezultatelor cercetării și sumarul compartimentelor tezei.

Primul capitol al tezei, **Aspecte teoretice privind competențele profesionale de comunicare în domeniul educației fizice și sportului**, conține analiza teoretică a rețelelor de comunicare (rețele centralizate și descentralizate), formelor comunicării (bipolară, în rețea, lineară), factorilor de influențare a comunicării (barierele comunicării, relația dintre subiecți, climatul etc.), modalităților de comunicare (cunoașterea celorlalți, cointeresarea participanților, simplitatea mesajelor etc.), factorilor comunicării (psihologici, cognitivi, sociali), tipurilor comunicării în sport (cromatică, sonoră, tactilă, gestuală), caracteristicilor comunicării (integrarea eforturilor, decizii inteligente), condițiilor (formularea concisă a mesajului, transmiterea rapidă a mesajului, fluența, flexibilitatea) etc.

Este remarcat faptul că una din condițiile pedagogice solicitate de revitalizarea universității se exprimă prin cerința de cum să producem informație și cum să o comunicăm. În felul acesta, funcția profesională a universității constă în selecția, instruirea și calificarea academică specializată a diferitelor ocupații profesionale și pregătirea intelectuală a specialiștilor. La momentul actual, universitatea are ca finalitate următoarele zone de acțiuni și reflecții: formarea de capacități de promovare a culturii; formarea competențelor profesionale a specialiștilor de înaltă calificare din toate domeniile vieții socio-culturale și economice, printre care și domeniul educației fizice și sportului. În acest context, este consemnată *educația universitară ca un ansamblu al acțiunilor intenționale și sistematice, desfășurate în vederea dezvoltării ființei umane, aflate în procesul de pregătire universitară, vizând profesionalizarea.*

În condițiile actuale ale educației universitare, studentul devine un creator de cunoștințe, factorul pedagogic presupunând o epistemologie și o strategie adecvată a profesorului, care trebuie să ofere seturi de oportunități relevante. Procesul educațional presupune asigurarea unei interacțiuni comunicative continue între profesor și student, aceștia reprezentând cei doi poli ai binomului educațional [49].

Ca linie directoare, se menționează, că scopul guvernelor europene constă în a asigura instituțiile de învățământ superior cu resursele necesare pentru a continua să îndeplinească diversitatea sarcinilor lor, cum ar fi: pregătirea studenților pentru viață ca cetățeni activi într-o

societate democratică; pregătirea studenților pentru cariera lor viitoare; crearea și menținerea unei baze largi de cunoștințe avansate și stimularea cercetării și inovării. În acest sens, este recunoscută necesitatea și importanța reformei continue a sistemelor de învățământ superior și a politicilor educaționale, ce urmează să rămână ancorate în valorile europene de autonomie instituțională, libertate academică și echitate socială, cu implicarea pleneră a profesorilor și studenților [35, p.77].

Comunicarea este un proces de transformare a informațiilor, sub forma mesajelor simbolice, între două sau mai multe persoane, unele cu statut de emițător, altele cu statut de receptor, prin intermediul unor canale specifice, după cum afirmă O. Nicolescu și I. Verboncu [32, p. 134]. Comunicarea semnifică încercarea de a stabili o relație verbală cu cineva, de a pune în comun informații, idei, atitudini, de a le asocia, raporta sau de a stabili legături între ele. De aici deducem că, de fapt, în orice moment, fie că vorbim, fie că nu, comunicăm, exprimând idei, opinii, păreri, emoții, sentimente, atitudini, fapte, energii, sensuri pentru a ne satisface nevoi (materiale sau psihologice), aspirații, dorințe și interese, încercând să convingem, să influențăm sau să educăm. Ori de câte ori comunicăm, avem în vedere următoarele obiective majore: să fim recepționați, să fim înțeleși, să fim acceptați și să provocăm o reacție, constând într-o schimbare de comportament sau de atitudine [10].

În concepția lui U. Șchiopu [43], *competența de comunicare* implică un nivel înalt de performanță. Competența conferă randament, precizie, siguranță și permite rezolvarea unor situații dificile. În viziunea cercetătoarei A. Pamfil [34], *competența de comunicare* este ansamblul cunoștințelor și capacităților pe care subiectul le mobilizează în *situația de comprehensiune*.

Învățământul superior, după cum menționează argumentat V.Goraș-Postică [19], are misiunea nobilă de calificare profesională, care, conform actelor normative, se constituie dintr-un ansamblu de *competențe profesionale*, care permit unei persoane să desfășoare activități specifice unei sau mai multor ocupații, cuprinse într-un document standard, care descrie rezultatele învățării în concordanță cu cerințele pieței muncii

Contextul educațional reclamă formarea *competenței profesionale de comunicare* și necesită, pe de o parte, acumularea unor cunoștințe, capacități, atitudini profesionale exprimate în cadrul activităților educaționale, iar pe de altă parte, dezvoltarea competențelor profesionale sub aspect scris, facilitând, în așa mod, integrarea studenților facultăților de educație fizică în cadrul activității învățământului superior.

Argumentele expuse dovedesc că activitățile în pregătirea profesional-pedagogică facilitează valorificarea comunicării sub aspect scris și a dezvoltării profesionale a cadrelor didactice din domeniul culturii fizice și sportului [Ardelean A., Mândruț O. 1; Bărdășan G., 3; Dumbrăveanu

R., Păslaru Vl., Cabac V., 14; Grimalschi T., 21; Guțu V., Muraru E., Dandara O., 22; Sclifos L., Goraș-Postică, 40; Timuș M., Braniște Gh., Danail S., 45 etc.].

Literatura de specialitate oferă un șir de definiții referitoare la *competența profesională de comunicare*. Cercetătorii Căndea D. și Căndea R.M., care au studiat fenomenul comunicativ în cadrul unei organizații atât la nivel teoretic, cât și aplicativ, sunt de părere că „comunicarea eficientă și eficientă constituie un factor de competitivitate, un avantaj strategic al organizației” [7, p.35].

Tot ei susțin că specificul comunicării în domeniul educației fizice și sportului, în raport cu alte feluri de comunicare existente, este generat de scopul, obiectivele și funcțiile acestei comunicări, de cadrul și structura organizațiilor sportive, precum și de contextul culturii organizaționale [Ibidem, p.36]. La nivelul fiecărei structuri din cadrul organizațiilor sportive se realizează o distribuire a activităților, care atrage după sine dependența dintre compartimentele acestora, fiind de ordinul conținutului, al modalității și al timpului de acțiune.

Al doilea capitol al tezei, **Referențialitatea formării competențelor profesionale de comunicare ale studenților din învățământul superior de educație fizică și sport** reflectă ideile referitoare la *comunicarea managerială* formulate de Căndea R.M., Căndea D., [7]; Voicu M., Rusu C., [50]; *metodologia educației fizice și sportului* [Cârstea Gh., 8; Dragnea C., 13 etc.] ideile privind *integrarea* [Ciolan L., 9; Luca A., 28; Gomboș L., 17; Агапова И.М., 62]. Au fost analizate standardele profesionale ale activității manageriale în aspect de repere, au fost investigate valorile și calitățile managementului, categoriile de competențe manageriale (de conducere, psihosociale, de dezvoltare etc.), funcțiile managementului comunicării (coordonare, organizare, informare, influențare etc.).

Managementul comunicării are ca scop realizarea unor obiective manageriale cu caracter permanent și reprezintă un proces conștient, în care are loc un schimb de informație, la diferite niveluri, prin intermediul celor mai adecvate canale, pentru a reuși înțelegerea maximală a mesajelor, în vederea atingerii unui scop comunicativ. Modalitatea de realizare a managementului comunicării în cadrul oricărei organizații sportive depinde foarte mult de structura instituției în care acest proces se realizează și de managerul, care utilizează stilul de conducere adecvat situației.

Prin sintetizarea ideilor analizate și pornind de la necesitățile cercetării, de la analiza de context, a fost elaborat reperul de bază în formarea competențelor profesionale de comunicare, și anume ***Referențialul formării competențelor profesionale de comunicare ale studenților din învățământul superior de educație fizică și sport***, prezentat în Figura 1.

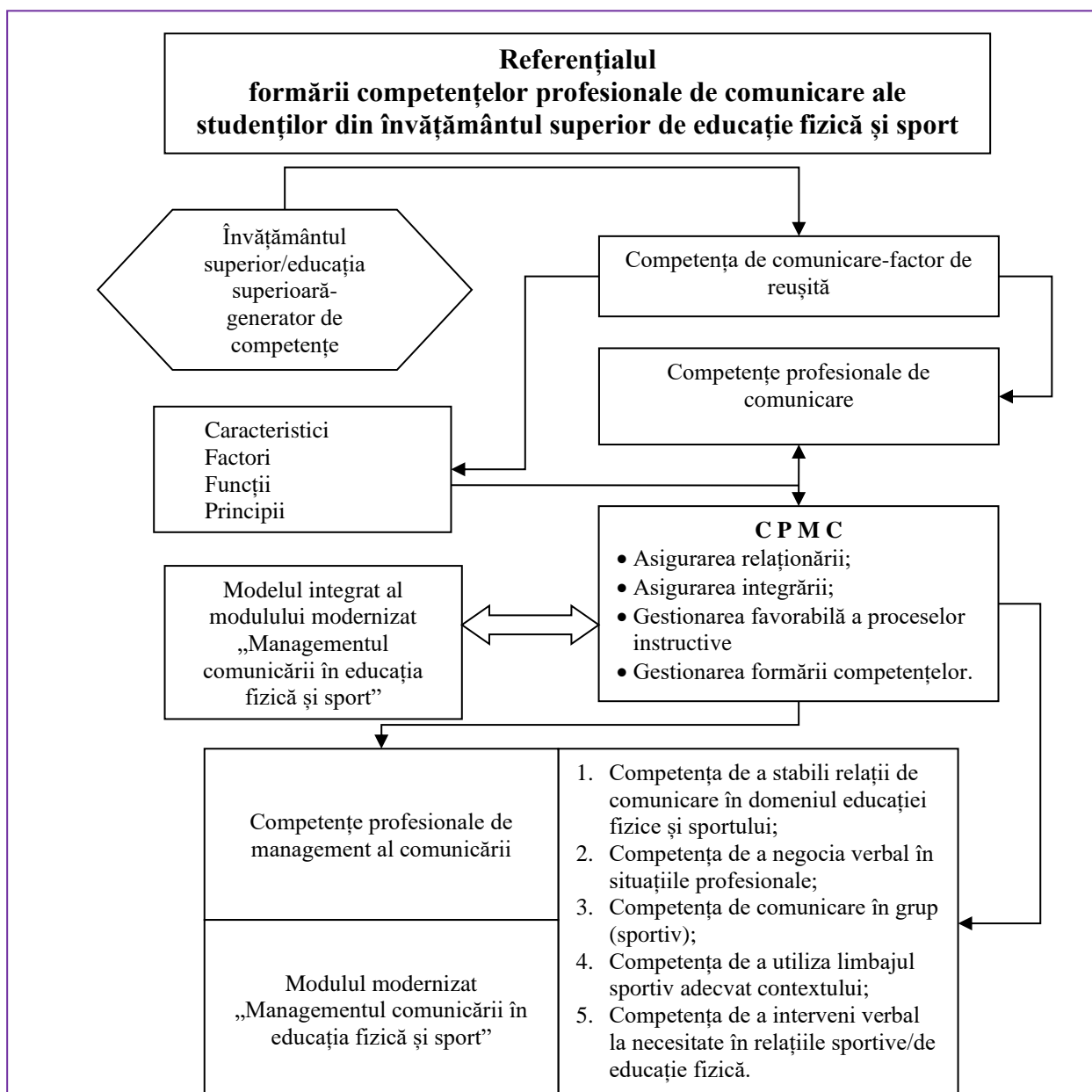

Fig. 1. Referențialul formării competențelor profesionale de comunicare ale studenților din învățământul superior de educație fizică și sport

În general, un referențial este instrumentul prin care se redă, în termeni concreți, destinația activității de formare și elementele componente, în baza cărora pot fi validate rezultatele. Prin urmare, referențialul este un sistem unitar și coerent de puncte de reper sau de indicatori pe baza cărora se circumscriu, în plan real, dimensiunile, componentele și conținutul unui anumit profil de formare.

Referențialul formării competențelor de comunicare ale studenților este unul al activității de învățare în cadrul educației universitare, constituind o modalitate directă de conectare a procesului de formare cu destinația lui precisă, folosind drept cadru de referință activitățile care solicită o *practicare, în condiții reale*, a achizițiilor pe care intenționează să le producă la studenți. În forma

sa cea mai frecventă un referențial nu cuprinde nici obiective, nici metode, ci doar semnaleză domeniile într-o anumită formă spre realizare. În primul rând, fundamentarea activității formative pe referențial implică caracterul realist și rațional al celor proiectate, generând acțiuni profesionale. În al doilea rând, referențialul de formare limitează subiectivismul și limitează arbitrarul acțiunii educaționale, precum și influența implicită sau explicită a unor factori pedagogici nepotriviți fiecărei situații concrete.

În felul acesta, *Referențialul* marchează o schimbare de viziune în sfera proiectării activității în baza: identificării coordonatelor educației universitare în cadrul învățământului superior; descrierii caracteristicilor, factorilor, funcțiilor, principiilor comunicării și formării competențelor de comunicare; precizării pedagogice a esenței competenței de comunicare și a competenței profesionale de comunicare; conceptualizării *Modelului integrat al modulului „Managementul comunicării în educația fizică și sport”*; analizei noțiunii de CPMC – competențele profesionale de management al comunicării; identificarea competențelor profesionale de management al comunicării, drept componente reale și pedagogic determinate, în care efectele formării competențelor sunt puse în acțiune, sunt verificate și validate.

În baza rezultatelor studiilor aplicative, a părerilor specialiștilor din domeniu, ținând cont și de alte date obținute în sprijinul cercetărilor noastre, a fost elaborat Modelul integrat al modulului *„Managementul comunicării în educația fizică și sport”*, Figura 2.

Modelul integrat elaborat presupune un construct integrat, cu accent pe aplicarea cercetării științifice în procesul de predare, pe formularea de propuneri și sugestii ale cadrului didactic în procesul de învățare, în sensul eficientizării și îmbunătățirii acesteia, al creșterii rezultatelor obținute de studenți în urma evaluărilor curente și finale, precum și pe utilizarea inovației, a metodelor noi aplicate în procesul de predare (cu prioritate centrat pe aspecte, modele din practică).

În privința formării competențelor de comunicare, trebuie să precizăm cele trei niveluri de accepție a acestora: taxonomia și domeniile presupuse de competențele-cheie europene; structura interioară a competențelor ca finalități: cunoștințe, abilități, atitudini; curriculum universitar (care cuprinde competențe generale și competențe specifice. În cazul competențelor profesionale, inclusiv și a celor de comunicare, ca și în cazul obiectivelor, principala preocupare o reprezintă transferul acestora din documentele reglatoare în curriculumul universitar aplicat în procesul de învățământ (adică, operaționalizarea acestora). Din perspectiva competențelor, structura interioară a acestora evidențiază posibilitatea unui transfer din zona elementelor scrise (competențe, conținuturi), în zona *activităților și a situațiilor de învățare*.

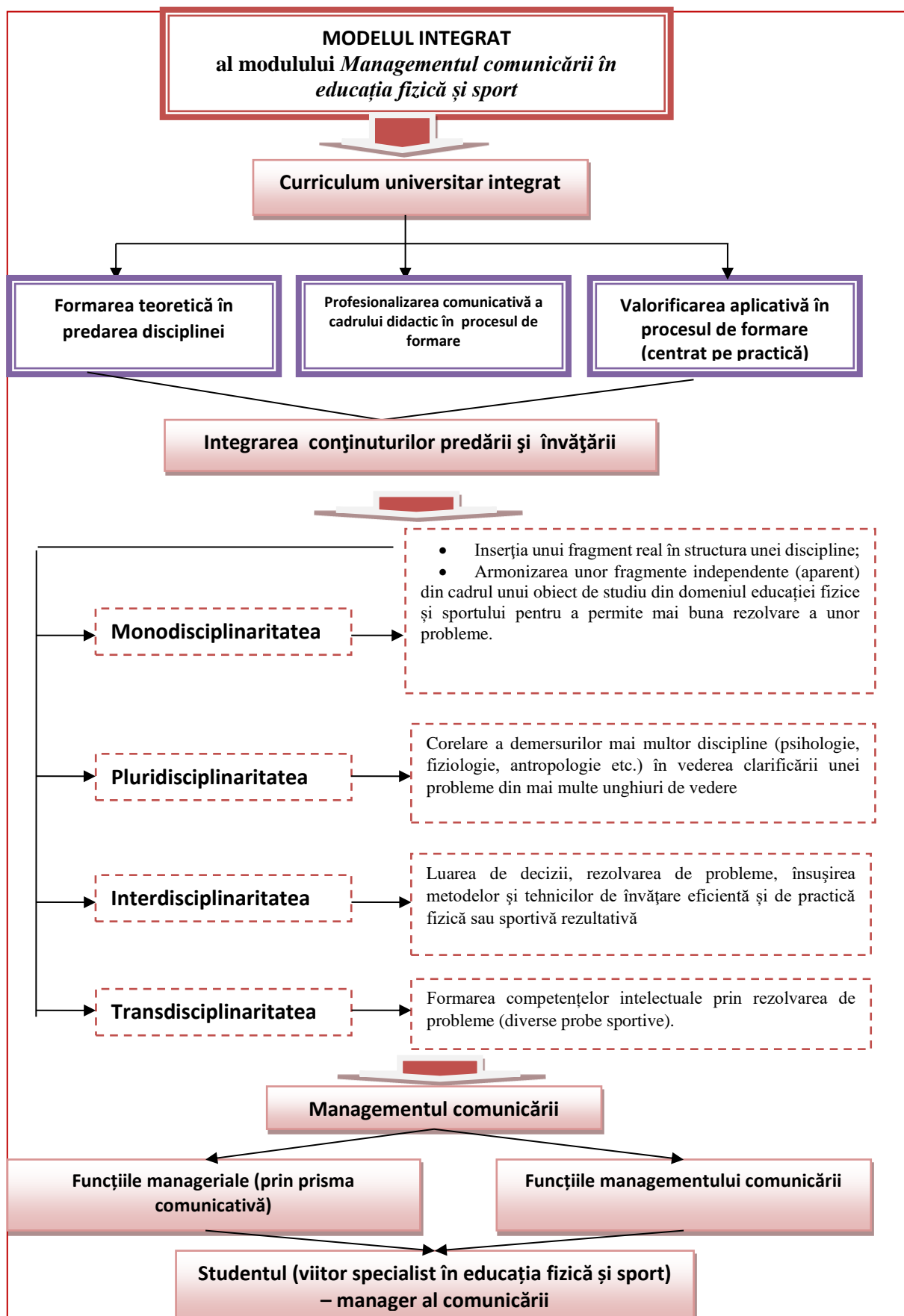

Fig. 2. Modelul integrat al modului modernizat „Managementul comunicării în educația fizică și sport”

Din acest punct de vedere, este importantă abordarea învățării din perspectivă integrată, care contribuie la formarea de competențe în baza imaginării unor situații de învățare diverse (cu ajutorul unor suporturi corespunzătoare) și care, de altfel, facilitează atingerea finalităților. În planul practicii educaționale, limitele dintre ipostazele integrării sunt mobile și permeabile. Integrarea transdisciplinară este un proces dinamic, ce se poate „mișca” cu ușurință de la un nivel la altul. Abordarea integrată nu va conduce la desființarea disciplinelor; acestea vor continua să existe în planurile de învățământ, dar fiind mereu orientate spre formarea unor competențe ce trec dincolo de discipline.

Al treilea capitol al tezei, **Argumentarea experimentală a formării competențelor profesionale de management al comunicării studenților facultăților de educație fizică și sport**, include descrierea și interpretarea datelor experimentale de constatare, formare, validare. Astfel, conținutul programei și a cursului existent la disciplina „Managementul comunicării” pentru anul de studii III, a impus necesitatea schimbărilor atât în aspectul înțelegerii rolului managementului comunicării în activitățile sportive, cât și al revederii conținutului curricular, repartizarea corelativă a conținutului teoretic și a celui practic și al integrării conținuturilor.

A fost organizat și desfășurat un *sondaj constatativ*, având ca scop obținerea informațiilor referitoare la necesitatea introducerii unor schimbări în baza *Referențialului formării competențelor profesionale de comunicare ale studenților din învățământul superior de educație fizică și sport* și modernizarea curriculumului de studii, abordat în baza Modelului integrat. Acest sondaj constatativ a fost realizat la nivelul a 188 subiecți, dintre care: 65 de studenți, 34 de absolvenți, 57 de cadre didactice și 32 de angajatori.

Referitor la opinia „*Credeți că programa existentă la „Managementul comunicării” este suficientă pentru dobândirea competenței de comunicare în condițiile referențialului specialistului actual de educație fizică și sport?*” (Figura 3.), atât studenții, cât și absolvenții au remarcat insuficiența programei existente, iar prin răspunsurile formulate cu *da*, parțial s-a înregistrat un procentaj cu mici diferențe, respectiv de 24% și 26%, iar 8% dintre profesori au considerat programa existentă la această disciplină, ca fiind suficientă pentru pregătirea profesională a studenților. Astfel, 30% din angajatori au menționat că în permanență conținutul curricular trebuie actualizat și modernizat pentru a face față schimbărilor impuse de societatea cunoașterii.

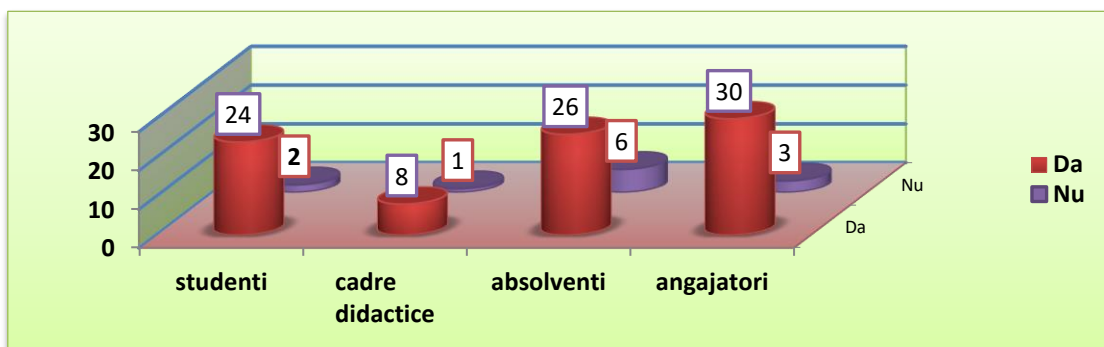

Fig. 3. Opiniile respondenților privind programa existentă la „Managementul comunicării”

Cu privire la solicitarea: „Ați putea face o descriere mai completă a competențelor profesionale din cadrul modulului integrat „Managementul comunicării în educația fizică și sport?” majoritatea celor chestionați au dat răspunsuri aproximative (46%), în timp ce 34% nu au știut să răspundă la această întrebare, și doar 20% au răspuns pozitiv, menționând competențele profesionale ce trebuie să fie dobândite de studenți la finalizarea studierii cursului monitorizat (Figura 4).

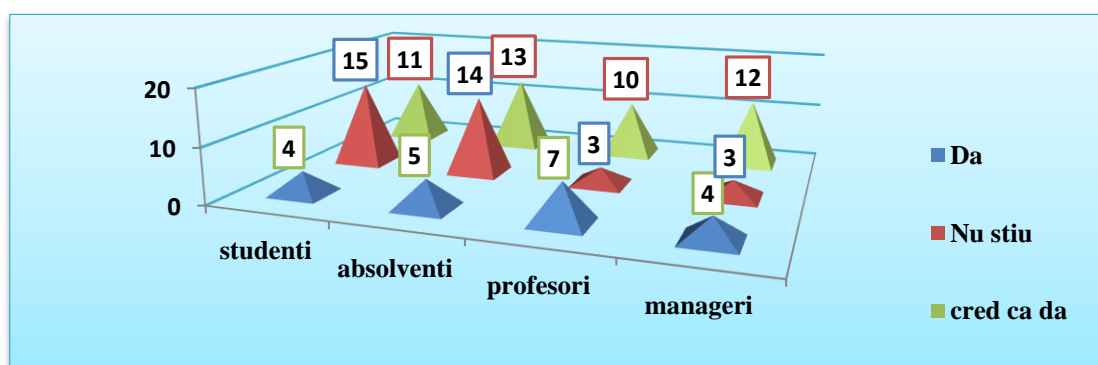

Fig. 4. Răspunsurile cu privire la competențele profesionale

În ceea ce privește opiniile la aspectul „Care dintre nivelurile integrării cunoștințelor sunt utilizate cel mai des în cadrul cursurilor parcurse de Dvs.?” (Figura 5), cadrele didactice care au asigurat predarea cursurilor teoretice au menționat că preferă, în general, abordarea intra- și interdisciplinară (25% și 31%). Dintre motivele utilizării acestora au fost reflectate, în principal, următoarele: intradisciplinaritatea oferă în mod direct, atât profesorului cât și studentului, o structură care respectă ierarhia cunoștințelor anterioare dobândite, fiind securizantă, astfel, încât pe măsură ce avansează în materie, studentul își dă seama de drumul pe care l-a parcurs. Totodată, cadrele didactice au considerat că un conținut curricular proiectat, elaborat și utilizat în manieră interdisciplinară corespunde mult mai bine realității prezentate, conducând la o înțelegere cât mai bună și unitară din partea studenților.

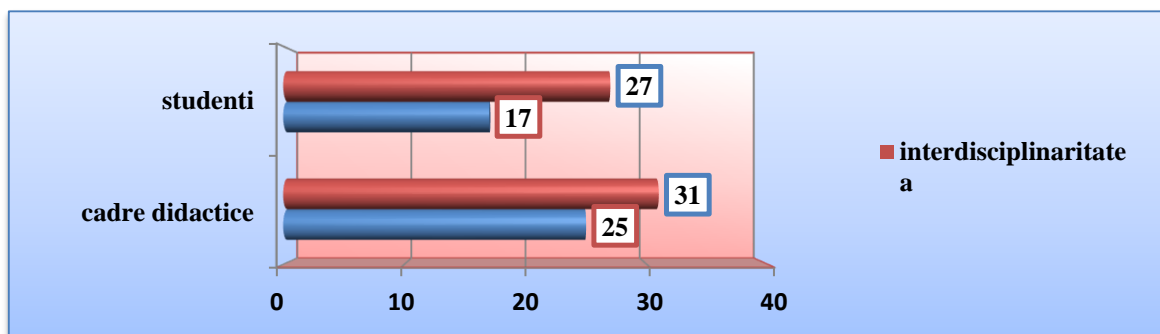

Fig. 5. Nivelurile integrării cunoștințelor în procesul de predare

Scopul următoarei probe aplicative a fost de a identifica modul în care managementul comunicării se poate realiza eficient în cadrul activităților sportive, precum și a barierelor ce pot apărea în procesul de desfășurare a acestuia. Eșantionul supus cercetării a fost constituit dintr-un număr de 67 de subiecți (55 studenți și 12 specialiști), cărora le-a fost aplicat un *test cu răspuns deschis* al cărui conținut a cuprins un set de 25 de itemi.

Fiind întrebați subiecții „*Dacă în realizarea eficientă a activităților sportive comunicarea are un rol semnificativ*”, majoritatea respondenților, 89%, au formulat răspunsuri afirmative (Figura 6). Acest fapt denotă că în desfășurarea activităților sportive comunicarea este procesul de transfer a ideilor și informațiilor de la o persoană la alta și constituie o sarcină importantă a profesorului/antrenorului în calitate de manager al activităților parcurse. Mai mult, am putut observa că importanța acordată comunicării este semnificativă, întrucât studenții/specialiștii doresc și au nevoie să știe ce se întâmplă în cadrul activităților sportive desfășurate sau în cadrul organizației sportive pentru a-și putea desfășura activitatea în mod corespunzător.

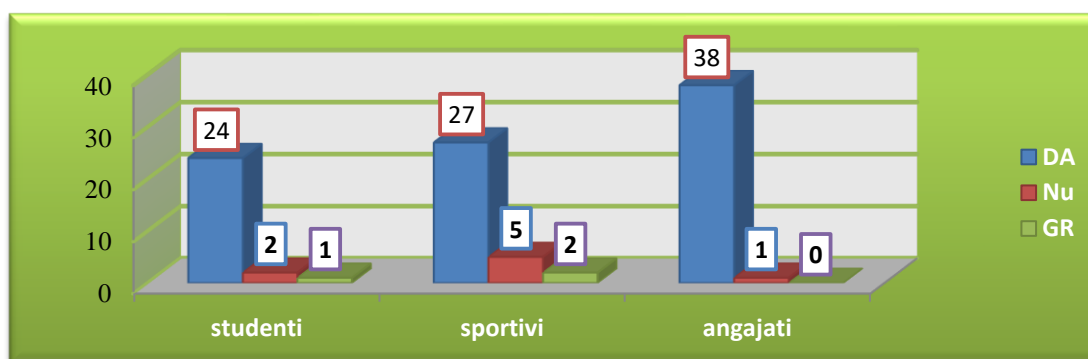

Fig. 6. Răspunsurile privind rolul comunicării în activitățile sportive

De asemenea, putem menționa cele mai importante informații care îi preocupă pe subiecți (Figura 7): programul de antrenament, obținerea rezultatelor scontate, existența sau nu a programului de stimulare morală (materială), metodele de realizare a activităților sportive, planul strategic al organizației sportive, modalitățile de obținere a rezultatelor sportive.

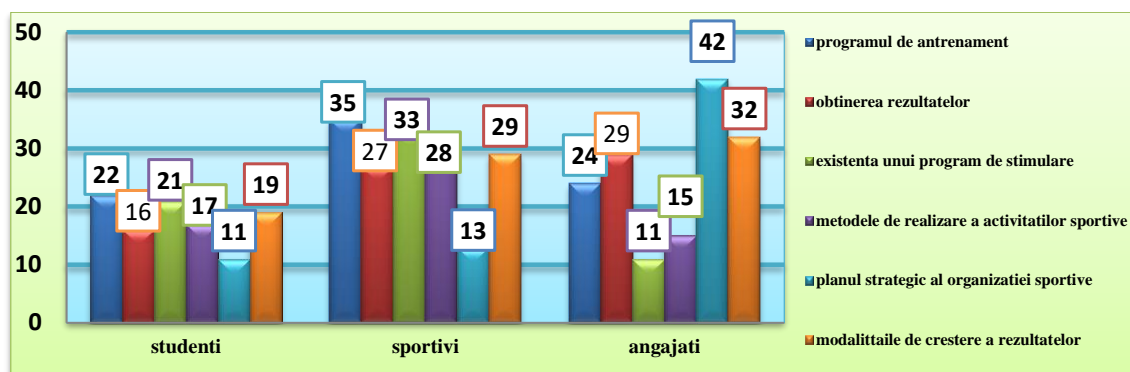

Fig. 7. Reflectarea informațiilor necesare respondenților

Tabelul 1. reflectă sintetizat rezultatele cercetării aplicative preexperimentale, care, în temei, confirmă necesitatea revederii conținuturilor și modalităților de formare a competențelor profesionale de comunicare ale studenților în cadrul educației universitare.

Tabelul 1. Rezultatele cercetării preexperimentale

Tipul probei	Numărul de subiecți	Repartizarea subiecților	Domenii/aspecte constatate și procentajul respectiv
1. Chestionarul relaționării	117	37 cadre didactice 60 studenți 20 antrenori	59% apreciază importanța comunicării afective în procesul instructiv;
			30% evidențiază rolul terminologiei de specialitate;
			46 % menționează rolul limbajului non-verbal;
			40% apreciază lauda; 15% critica.
2. Chestionarul integrării	138	34 cadre didactice 104 studenți	Otează pentru competențele profesionale de comunicare: 54% cadre didactice; 35% studenți.
			Otează pentru ajustarea competențelor la cele din CEC: 61 cadre didactice; 23 studenți.
			Afirmă cunoașterea predării integrate: 50% cadre didactice; 47% studenți.
			Afirmă cunoașterea curriculumului integrat: 56% cadre didactice; 39% studenți.
			Gradul de integrare: transdisciplinaritatea - 31 % cadre didactice; intradisciplinaritatea și multidisciplinaritatea 10% cadre didactice; pluridisciplinaritatea și interdisciplinaritatea 15% cadre didactice.
3. Sondaj constatativ	188	57 cadre didactice 65 studenți 34 absolvenți 32 angajatori	Otează pentru schimbarea conținutului curricular: 47% cadre didactice; 53% studenți; 29% absolvenți; 30% angajatori.
			Alegerea pregătirii practice: 25% cadre didactice; 16% studenți; 23% absolvenți; 23% angajatori.
			Necesitatea schimbării conținuturilor existente: 8% cadre didactice; 24% studenți; 30% angajatori; 26% absolvenți.
			Opiniile celor care învață ca necesare în elaborarea cursurilor: 28% cadre didactice; 23% studenți; 22% absolvenți; 16% angajatori.
			Adaptarea conținuturilor la schimbare: 13% cadrele didactice; 12% studenți; 15 % absolvenți; 16% angajatori.

Tipul probei	Numărul de subiecți	Repartizarea subiecților	Domenii/aspecte constatate și procentajul respectiv
			Descrierea competențelor profesionale: 7% cadre didactice; 4% studenți; 15% absolvenți; 4% angajatori.
			Cunoașterea predării integrate: 33% cadre didactice; 36% studenți.
			Opțiuni pentru nivelul integrării: 31% cadre didactice; 27% studenți;
4. Test cu răspuns deschis	67	55 studenți 12 specialiști	Aprecierea rolului comunicării în activitatea sportivă: 24% studenți; 27 % sportivi.
			Nivelul comunicării personale:73% subiecți mediu.
			Competența de comunicare formată:43% subiecți - da
			Determinarea succesului sportiv de către comunicare: 75 % subiecți.
			Folosirea necorespondenței limbajului tehnico-tactic: 93% subiecți
			Cunoașterea formelor de comunicare:8% studenți
			Necesitatea programelor de antrenament:35% studenți

În acest context, *implementarea Referențialului (RFCPC)* s-a bazat pe aplicația practică transdisciplinară în domeniul educației fizice și sportului. *Instrumentarul educațional* în cadrul procesului de formare *la prima etapă* l-a constituit *proiectul de grup*, întrucât acesta este atât o cauză și un „mecanism” de instruire, cât și o metodă pedagogică de formare a competențelor. Eșantionul experimental la etapa de formare l-au constituit cei 55 studenți de la etapa aplicării testului cu răspuns deschis de la constatare. *Subiectul proiectului* realizat a fost ales pornind de la o situație reală și anume: *Elaborarea unei strategii de comunicare*, ca bază în formarea competențelor profesionale de comunicare. Acest subiect sintetizează cunoștințele studenților din cadrul disciplinelor: *Managementul comunicării, Cultura comunicării și limbaj de specialitate, Tehnologii informaționale, Psihologia comunicării, Teoria educației, Teoria instruirii, Teoria curriculumului*. *A doua etapă* a experimentului de formare l-a constituit formarea competențelor profesionale de management al comunicării prin valorificarea *modulului integrat* „Managementul comunicării în educația fizică și sport”. Modulul respectiv își propune să dezvolte abilități și competențe care ajută la valorificarea procesului de comunicare și la creșterea coeziunii echipei sau grupului sportiv. Acesta permite adaptarea la orice situație dificilă apărută în cadrul grupurilor/organizațiilor sportive pentru atingerea performanțelor așteptate.

Competențele profesionale de management al comunicării în baza modulului modernizat sunt prezentate în tabelul 2 și au fost dezvoltate în cadrul modulului integrat.

Tabelul 2 Competențele profesionale de management al comunicării

Nr. crt.	Unități tematice	Conținuturi (trans-, inter-, pluri-, mono-disciplinare)	Tehnici, metodologie	Nr. ore total	Produs
1	Comunicarea managerială: abordări teoretice	1.1 Specificul și rolul comunicării manageriale; 1.2 Conceptul de comunicare managerială și componentele acestuia.	Expunerea, asaltul de idei, explicația, cercetarea individuală, conversația didactică.	8	<ul style="list-style-type: none"> • Competența de a comunica în scris și verbal în domeniul educație fizică și sport; • Competența de a utiliza instrumentele de comunicare necesare pentru diverse acțiuni.
2.	Comunicarea managerială (interpersonal, organizațională)	2.1. Caracteristicile comunicării în sport; 2.2. Comunicarea în organizațiile sportive: tipuri, factori de eficientizare; 2.3. Particularitățile social-pedagogice ale grupurilor sportive.	Lectura ghidată, conversația euristică, cercetarea individuală.	8	<ul style="list-style-type: none"> • Competența de a identifica anumite gesturi, mimici relevante în comunicarea nonverbală.
3	Comunicarea în grupul sportiv	3.1. Grupul: concepte, caracteristici, tipuri; 3.2. Grupuri și comportament de grup: particularități ale interacțiunii în grupurile sportive.	Conversația didactică, expunerea, cercetarea individuală, demonstrația didactică.	7	<ul style="list-style-type: none"> • Competența de a-și formula propriile argumente într-o manieră convingătoare și a lua în considerație alte puncte de vedere exprimate atât verbal, cât și în scris.
4	Comunicarea în managementul situațiilor de conflict	4.1. Conflict: concepte terminologice, interferențe, gestionarea crizelor; 4.2. Tactici, tehnici, trucuri de negociere; 4.3. Rolul comunicării în prevenirea conflictelor în organizațiile sportive.	Agenda cu notițe paralele, simularea, judecata în triadă, cercetarea de grup.	8	<ul style="list-style-type: none"> • Competența de a-și formula propriile opinii și de a le susține într-o manieră adecvată
5	Comunicarea și reușita socială	5.1. Reușita socială: realități și perspective; 5.2. Negocierea-formă instrumentală de comunicare	Conversația didactică, cercetarea individuală, descoperirea didactică, utilizarea surselor.	7	<ul style="list-style-type: none"> • Competența de a gândi și a comunica rațional; • Competența de a adresa anumi-te întrebări și a răspunde la întrebările ce vizează domeniul educației fizice și sport.
6	Comunicarea profesională	6.1. Comunicarea pedagogică în sport și funcțiile sale; 6.2. Stiluri de comunicare pedagogică.	Exercițiul didactic; cercetarea de grup, conversația didactică	10	<ul style="list-style-type: none"> • Competența de a utiliza instrumentele de comunicare necesare pentru diverse acțiuni; • Competența de a elabora și a ține un discurs cu ocazia diverselor acțiuni sportive.
7	Competențele profesionale de management al comunicării	7.1. Standardele profesionale manageriale; 7.2. Competențe pentru evaluarea și controlul sportivilor;	Asaltul de idei, demonstrația didactică, explicația, exercițiul didactic, studiul de caz.	12	<ul style="list-style-type: none"> • Competența de a elabora texte pentru o varietate de scopuri; • Competența de a distinge informația relevantă de cea nerelevantă.

Validarea experimentală a valorii pedagogice a Referențialului formării competențelor profesionale de comunicare ale studenților facultăților de educație fizică și sport a fost realizată în baza următoarelor probe:

Proba 1. Verificarea și aprecierea rezultatelor obținute de studenții din grupa experiment comparativ cu studenții din grupa martor (n=14), precum și eficiența modulului modernizat elaborat, s-a realizat prin evaluare cu ajutorul diverselor probe. Testarea pentru grupa martor a fost efectuată sub forma clasică a *examenului oral și a referatelor* întocmite de către studenți.

Astfel, la etapa inițială a experimentului au fost calculate mediile notelor obținute de către studenții grupelor martor și experiment în perioada a trei ani de studii (2014-2017) la examene, înregistrându-se următoarele valori: 7,66 la grupa martor și 7,89 la grupa experiment, fapt ce ne demonstrează omogenitatea grupelor, care, ulterior au reprezentat eșantionul experimental și cel martor, selecția bazându-se pe factorul numeric, nu pe cel al nivelului de pregătire (Figura 8).

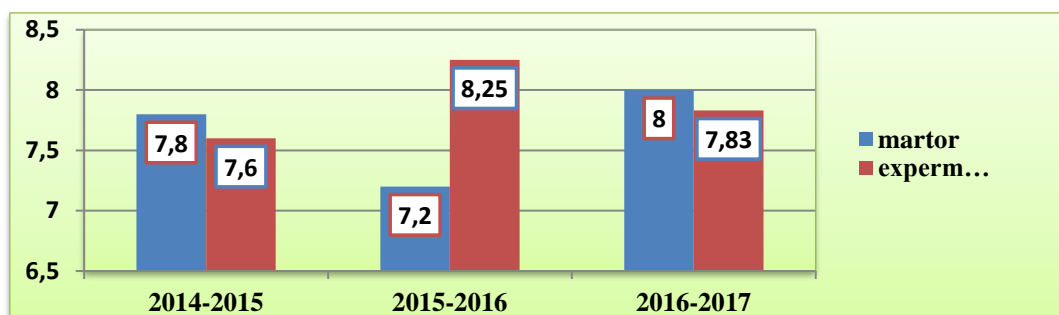

Fig. 8. Reprezentarea mediei notelor obținute la examene a studenților

Această creștere a rezultatelor obținute de grupa experiment se datorează implementării *Referențialului formării competențelor profesionale de comunicare ale studenților*, ținându-se seama de nivelele integrării și de studiile practice realizate de studenți în cadrul proiectelor în grup și în cadrul seminarelor. Nivelul ridicat al notelor obținute peste 8,00 reprezintă o repercursiune evidentă a modului diferit de apreciere și evaluare al studenților din grupa experiment în comparație cu cea martor.

Proba 2. La etapa dată a fost aplicat chestionarul de competențe „Comunicarea în sport”, identic cu cel aplicat inițial, astfel, urmărindu-se progresul studenților, evoluția și mobilitatea acestora în cadrul activităților practice realizate și în lucrul individual al studenților.

Rezultatele obținute la evaluarea finală prin aplicarea aceluiași chestionar, după valorificarea Referențialului formării competențelor profesionale de comunicare ale studenților în cadrul activităților de formare, relevă faptul că un procent semnificativ dintre studenți, 71%, reușesc să obțină punctaje mari cuprinse între 6-10 puncte, ceilalți 29% obținând punctaje de 1-6 puncte, ceea ce dovedește că pe parcurs studenții au acumulat cunoștințe importante din sfera comunicării și și-au dezvoltat competențele de comunicare. Fiecare student a reușit să comunice cu ușurință în

interiorul echipei, dar și cu persoane din afara instituției. În Figura 9 redăm dinamica punctajului obținut de studenți după aplicarea chestionarului final, față de etapa inițială.

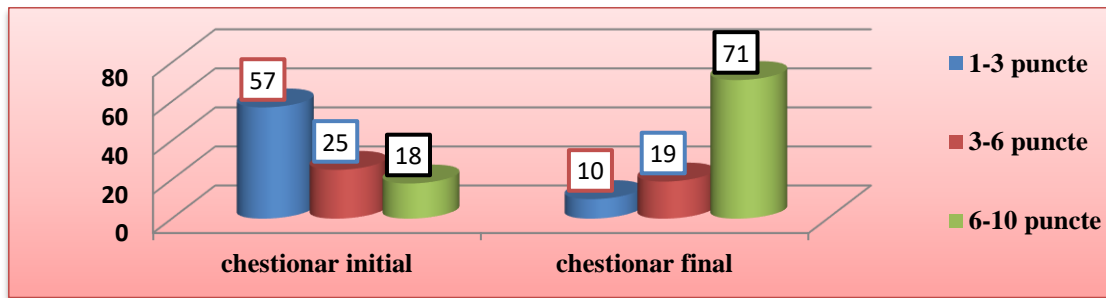

Fig. 9. Dinamica punctajului chestionarului final/inițial

Proba 3. Analiza rezultatelor obținute prin *Grila de observație*, care a fost instrumentul care a vizat două componente: comportamentul studenților în activitățile practice și relaționarea comunicativă. Prin această metodă s-a urmărit în ce măsură studenții au reușit să atingă rezultatele scontate.

Verificarea evoluției de formare a competențelor profesionale de comunicare ale studenților s-a realizat pe parcursul activităților practice, astfel, încât, prin realizarea evaluării curente și aplicarea testelor, aceștia au fost în măsură să obțină rezultate pozitive în acest sens. În vederea rezolvării corecte a probelor formative, studenții au apelat la cunoștințele acumulate în cadrul contextelor de învățare propuse în unitățile de învățare din cadrul modulului integrat „Managementul comunicării în educația fizică și sport”. Astfel, studenții au reușit să asocieze și să utilizeze competențele dobândite, să le integreze în sisteme de cunoștințe, să le combine, să dea dovadă de creativitate și originalitate în rezolvarea sarcinilor didactice.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Rezultatele obținute care au contribuit la soluționarea problemei științifice importante consemnează elaborarea și valorificarea *Referențialului formării competențelor profesionale de comunicare ale studenților din învățământul superior de educație fizică și sport* în procesul educațional la nivel universitar, fapt ce a contribuit la ridicarea nivelului de competențe de comunicare ale studenților în vederea aplicării acestora în activitatea profesională ulterioară.

1. *Obiectivul* de analiză conceptuală a comunicării competențelor de comunicare, competențelor profesionale, competențelor profesionale de comunicare și a esențelor lor formative în cadrul educației universitare s-a realizat prin analiza sintetică a *specificului educației universitare*, punându-se în evidență faptul că revitalizarea universității se exprimă prin perceperea cum să producem informație și cum să o comunicăm. În felul acesta, funcția profesională a universității constă în selecția, instruirea și calificarea academică specializată a diferitelor ocupații profesionale și pregătirea intelectuală a specialiștilor. La momentul actual, universitatea are ca finalitate și formarea competențelor profesionale a specialiștilor de înaltă calificare din toate domeniile vieții socio-culturale și economice, printre care și domeniul educației fizice și sportului. Relevarea *fenomenului de comunicare*, care a fost analizat ca un proces de transformare a informațiilor, sub forma mesajelor simbolice, reprezintă un aspect esențial, o trebuință fundamentală a ființei umane. În orice moment, fie că vorbim, fie că nu vorbim, comunicăm, exprimând idei, opinii, păreri, emoții, sentimente, atitudini, fapte, energii, sensuri pentru a ne satisface nevoi (materiale sau psihologice), aspirații, dorințe și interese, încercând să convingem, să influențăm sau să educăm. În acest sens, s-au consemnat analitic rețelele de comunicare, formele comunicării, factorii de influențare a comunicării, modalitățile de comunicare, factorii comunicării, caracteristicile comunicării, condiții etc. În contextul tematic al cercetării, a fost interpretată *competența de comunicare*, care este o capacitate profesională remarcabilă, izvorâtă din cunoștințe și practică, deci în urma cercetării inteligente și sistematice. Au fost identificate un șir de caracteristici ale competenței de comunicare profesională: de a comunica în limbajul de specialitate; de a pune în practică cunoștințele printr-o tratare profesională a domeniului; de a prezenta însușiri și caracteristici speciale în baza unui subiect învățat; de a reda și de a explica prin mijloace adecvate conținutul unei comunicări, surse, note, indicații etc.; de a dezvolta competențe de învățare pentru a putea continua studiile în următoarele cicluri etc. [15, 16].

2. *Obiectivul* de descriere a specificului caracteristicilor, factorilor, funcțiilor competențelor de comunicare ca factori de reușită în construirea demersului educațional de formare a competențelor profesionale ale studenților s-a realizat în baza investigării categoriilor de competențe manageriale, funcțiilor managementului comunicării (coordonare, organizare, informare, influențare etc.), condițiilor preliminare ale demersului de management al comunicării, care au în vedere dezvoltarea și parcurgerea unui traseu de formare și dezvoltare managerială, în baza căruia să se acumuleze o serie de competențe care să-i permită studentului atingerea standardelor profesionale, prin îndeplinirea, în condiții optime a actului profesional. În contextul analitic abordat, a fost definit managementul comunicării drept un proces permanent, conștient, în care are loc un schimb de informație, la diferite niveluri, prin intermediul celor mai adecvate canale, pentru a reuși înțelegerea maximală a mesajelor, în vederea atingerii unui scop comunicativ. Modalitatea de realizare a managementului comunicării în cadrul oricărei organizații sportive depinde foarte mult de structura instituției în care acest proces se realizează.

3. *Obiectivul* de specificare a unităților componente (*curriculumul universitar integrat, unitățile integrării, managementul comunicării, funcțiile manageriale prin prismă comunicativă*) și elaborarea modulului integrat „Managementul comunicării în educația fizică și sport” și-a găsit o finalitate investigațională, plecând de la dimensiunea prescriptivă și normativă (recomandările cadrelor didactice) și dimensiunea inovativă (încorporarea elementelor semnificative din știință și practica umană care favorizează instruirea/formarea), completate cu nivelele integrării (monodisciplinaritatea, pluridisciplinaritatea și interdisciplinaritatea). S-au realizat *studii*

aplicative în scopul identificării elementelor definitorii ale *modelului integrat al comunicării* ce poate fi aplicat în procesul de predare-învățare în cadrul activităților instructive de la facultățile de profil. Totodată, un aspect important monitorizat în cercetarea aplicativă a fost necesitatea schimbării conținutului curricular al cursului „*Managementul comunicării*”. Evaluarea răspunsurilor la probele administrate studenților sportivi, cadrelor didactice, antrenorilor ilustrează că 72% afirmă că o bună comunicare între cadrul didactic și student, antrenor-sportiv duce la creșterea semnificativă a performanțelor studentului sau echipei. În acest context, nivelul propriilor competențe de comunicare este considerat ridicat, de către 43% și scăzut la nivel de 44% din cei anchetați. Pentru formarea competențelor profesionale de comunicare ale studenților din învățământul superior de educație fizică și sport prin schimbarea conținutului curricular al cursului „*Managementul comunicării*” au optat 86,0% respondenți [54; 55].

4. *Obiectivul* de elaborare a demersului experimental de formare a competențelor profesionale de comunicare în baza modulului integrat „*Managementul comunicării în educația fizică și sport*”, modernizarea curriculumului de studiu, abordat în baza Modelului integrat, pentru studenții anului III și IV, a demonstrat necesitatea revizuirii conținutului curricular la disciplina „*Managementul comunicării în educația fizică și sport*”, fiind repartizate și orientate activitățile tematice în direcția îmbunătățirii procesului formativ. Cea mai importantă inovație posibilă din perspectiva didacticii competențelor este aceea a semnalării domeniilor de competențe într-o formă care poate fi adaptată fiecărei discipline de studiu, după modul de corespondențe dintre aceste competențe și disponibilitățile disciplinei. Diferența între cele două conținuturi tematice constă în aceea că în formatul nou elaborat conceptele și aplicațiile practice au un aspect mai amplu și mai bine gestionate, fapt ce asigură studenților un proces mai eficient al învățării centrat pe nevoile lor în corespundere cu rezultatele așteptate.

Astfel, putem menționa că prin aplicarea Modelului integrat se formează și se dezvoltă competențe practice de specialitate, se contribuie la dezvoltarea spiritului organizatoric și de gândire analitică a studenților, a comunicării lor eficiente sub diverse forme (verbală, cu utilizarea terminologiei de specialitate, non-verbală) și, nu în ultimul rând, se asigură modul de conștientizare a situațiilor sau modalităților în care deciziile individuale pot afecta propria persoană, grupul din care face parte și comunitatea. Dezvoltarea competențelor profesionale de management al comunicării este importantă, întrucât creează și menține comunicarea și informațiile, înlăturând, totodată, barierele din calea unei comunicări eficiente (percepțiile neadecvate, dezechilibrele dintre putere și autoritate, neîncrederea etc.).

5. *Obiectivul* de validare experimentală a calității formative a *Referențialului formării competențelor profesionale de comunicare ale studenților din învățământul superior de educație fizică și sport* s-a realizat prin sintetizarea ideilor analizate și pornind de la necesitățile cercetării, de la analiza de context și elaborarea reperului de bază în formarea competențelor profesionale de comunicare, care este unul al activității de învățare în cadrul educației universitare, constituind o modalitate directă de conectare a procesului de formare cu destinația lui precisă, folosind drept cadru de referință activitățile care solicită o *practicare, în condiții reale*, a achizițiilor pe care intenționează să le producă la studenți. Astfel, *Referențialul* marchează o schimbare de viziune în sfera proiectării activității în baza identificării coordonatelor educației universitare în cadrul învățământului superior; descrierii caracteristicilor, factorilor, funcțiilor, principiilor comunicării și formării competențelor de comunicare; precizării pedagogice a esenței competenței de comunicare și a competenței profesionale de comunicare; conceptualizării *Modelului integrat al modulului* „*Managementul comunicării în educația fizică și sport*”; analizei noțiunii de CPMC – competențele profesionale de management al comunicării; identificarea competențelor profesionale de management al comunicării, drept componente reale și pedagogic determinate, în care efectele formării competențelor sunt puse în acțiune, sunt verificate și validate.

Implementarea Referențialului (RFCPC), bazat pe aplicația practică transdisciplinară în domeniul educației fizice și sportului, a presupus structurarea unui proiect cu subiectul *Elaborarea unei strategii de comunicare*, ca bază în formarea competențelor profesionale de comunicare și formarea

competențelor profesionale de management al comunicării prin valorificarea *modulului integrat* „Managementul comunicării în educația fizică și sport”. Subiectul proiectului sintetizează cunoștințele studenților din cadrul disciplinelor: *Managementul comunicării, Cultura comunicării și limbaj sportiv, Tehnologii informaționale, Psihologia comunicării, Teoria educației, Teoria instruirii, Teoria curriculumului*. Aspectele principale ale conținuturilor abordate în cadrul proiectului (subteme) se axează pe elaborarea schiței strategiei de comunicare în cadrul activităților teoretice și repartizarea conținuturilor selectate în domenii. Modulul respectiv și-a propus să dezvolte abilități și competențe care ajută la valorificarea procesului de comunicare și la creșterea coeziunii echipei sau grupului sportiv. Acesta permite adaptarea la orice situație dificilă apărută în cadrul grupurilor/organizațiilor sportive pentru atingerea performanțelor așteptate. Aplicat la nivelul grupului experimental într-o formă sau alta, Referențialul a produs în mod destul de accentuat efecte relevante pentru prezenta cercetare, care au fost posibile în cadrul mai larg al educației universitare pe fondalul unei reprezentări formative a comunicării profesionale. În această imagine, sursa rezultatelor este monitorizarea activităților formative. Astfel, sintetic rezultativitatea aplicării Referențialului denotă o creștere procentuală de circa 53 % a valorilor de 6-10 puncte. Compararea rezultatelor obținute de grupa experimentală cu cele obținute de grupa martor relevă existența diferențelor semnificative la testarea finală. Grupa experimentală a obținut nota medie generală de 8,57, iar grupa martor – de 7,89±0,18 (P<0,05).

Verificarea evoluției de formare a competențelor profesionale de comunicare ale studenților s-a realizat pe tot parcursul activităților practice, astfel, încât prin realizarea evaluării curente și aplicarea testelor, aceștia au fost în măsură să obțină rezultate pozitive. În vederea rezolvării corecte a probelor formative, studenții au apelat la cunoștințele acumulate în cadrul contextelor de învățare propuse în unitățile de învățare din cadrul modulului modernizat „Managementul comunicării în educația fizică și sport”. Astfel, studenții au reușit să asocieze și să utilizeze competențele dobândite, să le integreze în sisteme de cunoștințe, să le combine, să dea dovadă de creativitate și originalitate în rezolvarea sarcinilor didactice.

Considerațiile de mai sus ilustrează, așadar, **realizarea scopului cercetării** prin fundamentarea teoretică și aplicativă a *Referențialului formării competențelor profesionale de comunicare ale studenților din învățământul superior de educație fizică și sport* în vederea racordării la cerințele actuale din cadrul învățământului superior.

1. Cercetarea deschide un șir de posibilități în *fundamentarea teoretico-aplicativă* a procesului de formare a competențelor profesionale de comunicare în cadrul *didacticii interactive la nivel universitar*, care presupune încurajarea parteneriatelor comunicative în învățare. Reciprocitatea este un stimulent al învățării, deoarece studenții manifestă dorința de a împărtăși celorlalți ceea ce cunosc, iar aceasta conduce la noi conexiuni în sprijinul înțelegerii materialului.
2. În baza rezultatelor experimentale se profilează oportunitatea elaborării *Ghidului comunicării în sport*, care ar consemna specificul activităților de educație fizică și sport din perspectiva valorificării relațiilor interpersonale în comunicarea dintre profesor și student, dintre antrenor și sportiv la cel mai înalt nivel de conștientizare.
3. În domeniul de relevanță în formarea competențelor profesionale de comunicare în educația fizică și sport este *integrarea conținuturilor* din diverse discipline de studiu, fapt care reclamă axarea cercetărilor științifice pe promovarea integrării cunoștințelor pe interese în activitățile specifice, utilizând diverse forme de socializare și *reconfigurând curricula disciplinară universitară*, cu plasarea accentului pe cercetarea diverselor *contexte problematice* în cadrul activităților de sport.
4. Competențele profesionale de comunicare dobândite de către viitorii specialiști pot să contribuie, într-o mare măsură, la comprehensiunea de către managerii din domeniul activităților sportive a importanței, răspunderii și responsabilităților activității de monitorizare din punctul de vedere al cunoașterii, interpretării și aplicării corecte a comunicării manageriale, în acest sens fiind necesar elaborarea *Ghidului managementului comunicării în activitățile de educație fizică și sport*.

BIBLIOGRAFIE

1. ARDELEAN, A., MÂNDRUȚ, O. (coord.) Didactica formării competențelor. *Cercetare-dezvoltare-inovare-formare*. Arad: „Vasile Goldiș” University Press, 2012. 212 p. ISBN 978-973-664-578-5.
2. BAYLON, C., MIGNOT, X. Comunicarea. Iași: Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2000. 420 p. ISBN 973-9312-75-6.
3. BĂRDĂȘAN, G. Optimizarea dezvoltării competenței de comunicare profesională în limba română a studenților anului pregătitor. În: *Qvaestiones romanicae VI/1*, ediția a VI-a/16-17 iunie 2017, Timișoara: Jozsef Attila. 550 p. ISSN 24578436.
4. BUSUIOC, A. Conceptul de competență de comunicare profesională: conținut și structură. În: *Acta et commentationes (Științe ale Educației)*. 2017, nr.1(10), pp.202-211. ISSN 1857-0623.
5. CABIN, Ph., DORTIER, J.-Fr. (coord.) Comunicarea. București: Polirom, 2010. 344 p. ISBN 978-973-46-1473-8.
6. CALLO, T. Educația comunicării verbale. Chișinău: Litera, 2003. 148 p. ISBN 9975-74-559-8.
7. CÂNDEA, R.M., CÂNDEA, D. Comunicarea managerială: Concepte, deprinderi, strategie. București: Editura Expert, 1996. 364 p. ISBN 973-9761-69-0.
8. CÂRSTEA, Gh. Teoria și metodică educației fizice și sportului: pentru examenele de definitivat și gradul didactic II. București: AN-DA, 2000. 198 p. ISBN 973-99256-6-9.
9. CIOLAN, L. Noi didactici în viziune transdisciplinară. Concepte fundamentale. București: Centrul Educația, 2000. p. 45.
10. Comunicarea în câmpul social. Texte alese. Sub red. Iacob, L.M., Balan, B., Boncu, Ș. Iași: Editura Universității ”Al.I. Cuza”, 1997. pp. 107-114.
11. COSTARA, C.R. Comunicarea profesională pedagogică a profesorului de educație fizică. În: *Analele Universității ”Ovidius” Constanța*, Seria Educație Fizică și Sport. Constanța, 2008, Partea I, pp. 65-71. ISSN 1224-7359.
12. CREȚU, A., PEPTAN, E. Comunicare de masă. București: Editura ASE, 2004. 195 p. ISBN 973594328X.
13. DRAGNEA, C.A. Elemente de psihosociologie a grupurilor sportive. București: Editura CD Press, 2006. 192 p. ISBN 6420620000992.
14. DUMBRĂVEANU, R., PÂSLARU, Vl., CABAC, V. Competențe ale pedagogilor: interpretări. Chișinău: Continental grup, 2014. 192 p. ISBN 978-9975-9810-5-7.
15. **GÎDEI, M.**, BUDEVICI-PIUIU A. Particularități ale comunicării eficiente în activitățile sportive. În: *Sport. Olimpism. Sănătate: Materialele Congresului Științific Internațional*, Volumul I. Chișinău: Editura USEFS, 2016. pp. 65-70. ISBN 978-9975-131-32-2.
16. **GÎDEI, M.**, LUNGU, E., GÎRLEA, N. Formarea competențelor profesionale în contextul actual al învățământului superior de cultură fizică. În: *Studia Universitatis Moldaviae. Seria Științe ale Educației*, nr 5 (105), 2017, Chișinău. pp. 85-88. ISSN 1857-2103.
17. GOMBOȘ, L. Comunicare în activitățile sportive. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2012. 120 p.
18. GOMBOȘ, L. Integrarea socială prin intermediul activităților corporale. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2010. pp. 12-25.
19. GORAȘ-POSTICĂ, V. Formarea de competențe profesionale în contextul actual al învățământului superior. În: *Studia Universitatis*, nr.5, Chișinău: USM, 2013. pp. 31-36. ISSN 1857-2103.
20. GRAUR, E. Tehnici de comunicare. Cluj-Napoca: Editura MEDIAMIRA, 2001. 114 p.
21. GRIMALSCHI, T. Deschideri la impactul noilor tendințe de dezvoltare a competențelor specifice de comunicare în educația fizică școlară. În: *Revista Sirius*, 2014, Nr.3, pp. 29-32. ISSN 1857-0615.
22. GUȚU, V., MURARU, E., DANDARA, O. Proiectarea standardelor de formare profesională inițială în învățământul universitar. Ghid metodologic. Chișinău: CEP USM, 2003. 87 p. ISBN 9975-70-348-8.

23. HABERMAS, J. Conștiință morală și acțiune comunicativă. București: ALL Educational, 2000. 184 p. ISBN 973-684-242-8.
24. IONESCU-RUXANDOIU, L. Conversația: structuri și strategii. Sugestii pentru o pragmatică a românei vorbite. București: All Educațional, 1999. 128 p. ISBN: 973-684-038-7.
25. JURAVLE, M., BUFTEA, V., LUNGU, E. Metodologia formării competențelor cognitive la elevi în cadrul orelor de pregătire sportivă teoretică. În: *Știința culturii fizice*, 2015, nr. 21/1, pp. 5-9. ISSN 1857-4114.
26. JURAVLE, M., GÎDEI, M., MIRON, S., ILESCU, S. Evaluarea nivelului potențial inițial al capacităților cognitive ale elevilor claselor liceale cu program sportiv. În: *Teoria și arta educației fizice în școală*, nr. 1(40), Chișinău, 2016, p. 22-24. ISSN 1857-0615.
27. LOHISSE, J. Comunicarea. De la transmiterea mecanică la interacțiune. Iași: Editura Polirom, 2002. 199 p. ISBN 973-683-859-5.
28. LUCA, A. Dimensiunea aplicativ-integratoare a cursului de cultura comunicării și limbajul de specialitate în formarea viitorilor kinezioterapeuți. În: *Revista teoretico-științifică „Știința culturii fizice”*, nr. 27/1, Chișinău, 2017. pp.18-27. ISSN 1857-4114.
29. MANOLACHI, V. Managementul și dezvoltarea durabilă a sportului. Monografie. Chișinău: USEFS, 2016. 304 p. ISBN 978-9975-131-25-4.
30. MANOLACHI, V., BUDEVICI-PIUIU, L. Asigurarea și evaluarea calității cercetării științifice în instituția de învățământ superior de educație fizică și sport din Republica Moldova / The Insurance and Evaluation of the Scientific Research Quality within the Institution of Higher Education of Physical Training and Sport from Republic of Moldova În: *Calitatea acces la succes*. București, 2016, Nr. 150, Vol. 17, pp. 13-16 / pp. 65-67. ISSN 1585-2559.
31. MATTELART, A., MATTELART, M. Istoria teoriilor comunicării. Iași: Polirom, 2000.
32. NICOLESCU, O., VERBONCU, I. Management și eficiență. București: Nora, 1994. 253 p. ISBN 973-955-18-5-8.
33. NICULAE, T., GHERGHIȚĂ I., GHERGHIȚĂ D. Comunicarea organizațională și managementul situațiilor de criză. București: Editura Ministerului Administrației și Internelor, 2006. 200 p. ISBN (10) 973-745-029-9.
34. PAMFIL, A. Didactica literaturii. Reorientări. București:Editura: ART, 2016. 320 p. ISBN 978-606-710-335-9.
35. PARHOMENCO, L. Evoluția paradigmei învățământului superior în context european. Teză de doctorat. ESM, 2019. 167 p. C.Z.U:378.013(043.2).
36. PÂNIȘOARA, I.-O. Comunicarea eficientă. Iași: Polirom, 2006. 422 p. ISBN 978-973-46-0979-6.
37. PERETTI, A., LEGRAND, J.-A., BONIFACE, J. Tehnici de comunicare. Iași: Polirom, 2007. 391 p. ISBN 978-973-46-0630-6.
38. POMOHACI, M. Comunicare în educație fizică și sport. Sibiu: Alma Mater, 2007. 73 p.
39. POP, C.L. Comunicarea în educație fizică și sport. București: Pro Universitaria, 2014. 184 p. ISBN 978-606-647-939-4.
40. SCLIFOS, L., GORAȘ-POSTICĂ, V. ș.a. O competență-cheie: a învăța să înveți. Ghid metodologic. Chișinău: Pro didactica, 2010. 136 p. ISBN 978-9975-4125-0-6.
41. SLAMA-CAZACU, T. Cercetări asupra comunicării. București: Ed. Didactica, 1997. p. 135.
42. STANTON, N. Comunicarea. București: Știință și Tehnică SA, 1995. 315 p. ISBN 973-96937-9-2.
43. ȘCHIOPU, U. Dicționar de psihologie. București: Editura Babel, 1997. 700 p. ISBN 973-48-1027-8.
44. ȘOITU, L. Pedagogia comunicării. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1997. 224 p. ISBN 973-30-5657-X.
45. TIMUȘ, M., BRANIȘTE, Gh., DANAIL, S. Aspecte comunicative ale activității profesionale a specialistului de cultură fizică și sport. Chișinău:Valinex, 2016. 268 p. ISBN 978-9975-68-303-6

46. TOMȘA, N. Pregătirea studenților facultăților de educație fizică și sport pentru comunicarea dialogo-didactică: Autoreferatul tezei de doctor în pedagogie. Chișinău: INEFS, 2003. 28 p.
47. URSACHI, I. Management. București: Editura ASE, 2001. p 22-27. ISBN 973-594-046-9.
48. VLADA, M. Către un învățământ superior modern: profesor vs. student. elearning.ro/catre-un-invățământ-superior, Alba Iulia. 2018.
49. VINȚANU, N. Educația universitară. București: Editura Aramis, 2001. 272 p. ISBN 9789738006824.
50. VOICU, M., RUSU, C. ABC-ul comunicării manageriale. Brăila: Editura Danubius, 1998, p. 182. ISBN: 973-95506-1-4.
51. VOICULESCU, F. Analiza resurse-nevoi și managementul strategic în învățământ. București: Aramis, 2004. 414 p. ISSN 973-679-039-8.
52. ADLER, R., TOWNE, N. Looking out/looking in (2nd ed.). New York: Holt, Rinehart and Winston, 1978.
53. DORGAN, V., NASTAS, N., The role of an international language in formation of the student from the physical education domain. În: *Sport. Olimpism. Sănătate*: Materialele Congresului Științific Internațional, 5-8 octombrie 2016, Chișinău: USEFS, 2016, Vol. 1, p. 646-652.
54. **GIDEI, M.** Training of managers personality in the context of the professional standards of the managerials staff in education. In: XVIII Международная научно-практической интернет-конференции «Гуманитарное пространство науки: опыт и перспективы», Переяслав-Хмельницк, Украина, 2018, с. 104-108. ISSN 2523-4900.
55. **GÎDEI, M.** The importance of the holistic learning model in training the professional skills of the Physical Education Faculty students within the Discipline "Management of Communication". In: Bulletin of The Transilvania University of Brasov Series IX: Sciences of Human Kinetics vol. 12(61) No. 1 - 2019, p. 215-224. ISSN 2344-2026 (PRINT), 2344-2026
56. HYBLES, S., WEAVER, R. Communicating effectively. New York: Random House, 1986,
57. HYMES, D.H. On Communicative Competence. In: J.B. Pride and J. Holmes (eds) Sociolinguistics. Selected Readings. Harmondsworth: Penguin, 1972, p. 269-293.
58. JABLIN, F.M., PUTNAM, L.L. The New Handbook of Organizational Communication. Thousand Oaks, Sage Publications, Inc., 2001. 820 p.
59. LUDLOW, R., PANTON, F. The essence of effective communication. New York: Prentice Hall, 1992.
60. MUCCHIELLI, A. Les sciences de l'information et de la communication. Paris: Hachette, 2001. p.37.
61. SHANNON, C.E., WEAVER, W. The Matemathical Theory of Communication. Urbana, University of Illinois, 1949.
62. АГАПОВА, И.М. Интегративные подходы в профессиональном образовании. В: Педагогическое образование: вызовы XXI века. Москва: МАНПО, 2010, с. 453-457. ISBN 978-5-94755-258-4.
63. АРТАМОНОВА, Е.И. Качество профессиональной подготовки и компетентностная модель педагога. В: Профессионализм педагога: компетентностный подход в образовании. Москва: МАНПО, 2011, с.19-27. ISBN 978-5-94755-278-2.
64. БАЕВА, Г.И. Формирование теоретических основ профессиональной компетентности будущего педагога. Авореферат дис. канд. пед. наук. Пермь, 2007. 20 с.
65. БАРОНИНА, К.А. Интегративные тенденции в системе высшего педагогического образования. В: Педагогическое образование: вызовы XXI века. Москва: МАНПО, 2010, с. 462-467. ISBN 978-5-94755-258-4.
66. ВИЛЕНСКИЙ, М.Я., МАСАЛОВА, О.Ю. Содержание образования по физической культуре в высшей школе: аксиологический аспект. В: Профессионализм педагога: компетентностный подход в образовании. Москва: МАННО, 2011, с.89-95. ISBN 978-5-94755-278-2.

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTOAREI LA TEMA TEZEI

LISTA LUCRĂRILOR

Articole în reviste:

- în reviste din străinătate recunoscute:

1. **GÎDEI, M.** The perspective of integrating communication management in physical education and sport. In: Sport and Society, Interdisciplinary Journal of Physical Education and Sports, Volume 21. Iași: Issue 2, 2021. <https://doi.org/10.36836/2021/2/30>.
2. **GÎDEI, M.** The importance of the holistic learning model in training the professional skills of the Physical Education Faculty students within the Discipline "Management of Communication". In: Bulletin of The Transilvania University of Brasov Series IX: Sciences of Human Kinetics · vol. 12(61) No. 1 - 2019, p. 215-224. ISSN 2344-2026 (PRINT), 2344-2026 (ONLINE) <https://doi.org/10.31926/but.shk.2019.12.61.29>.
3. LUNGU, E., JURAVLE, M., **GÎDEI M.** The role of the discipline „Theoretical sports preparation” in the formation of the cognitive competences at the pupils of the sports program classe. In: The Annals of the “Ștefan cel Mare” University Physical Education and Sport Section. The Science and Art of Movement. No: 1(18), Suceava, 2017, pp. 78-83. ISSN 1844-9131.

- în reviste din Registrul Național al revistelor de profil:

1. **GÎDEI, M.**, LUNGU E., GÎRLEA, N. Formarea competențelor profesionale în contextul actual al învățământului superior de cultură fizică. În: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe ale Educației)*, Chișinău, 2017, nr. 5(105), pp.85-88. ISSN 1857-2103.
2. JURAVLE, M., **GÎDEI, M.**, MIRON, S., ILESCU, S. Evaluarea nivelului potențial inițial al capacităților cognitive ale elevilor claselor liceale cu program sportiv. În: *Teoria și arta educației fizice în școală*, nr. 1(40), Chișinău, 2016, p. 22-24. (Categorica C) ISSN 1857-0615.

Articole în culegeri științifice:

- în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare):

1. **GIDEI, M.** Training of managers personality in the context of the professional standards of the managerial staff in education. In: XVIII Международная научно-практической интернет-конференции «Гуманитарное пространство науки: опыт и перспективы», Переяслав-Хмельницк, Украина, 2018, с. 104-108. ISSN 2523-4900.

- în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova):

1. **GÎDEI, M.** Aspecte privind eficientizarea comunicării în cadrul activităților sportive. In: *Sport. Olimpism. Sănătate*. Congresul Științific Internațional. Culegere de articole, Ediția 5, 10-12 septembrie 2020, Chișinău, Republica Moldova: Editura USEFS, 2021, pp. 271-277. ISBN 978-9975-131-98-8.

2. **GÎDEI, M.** Formarea competențelor profesionale a studenților instituțiilor de educație fizică în cadrul disciplinei "Managementul comunicării" prin aplicarea modelului holistic de învățare. În: Probleme acmeologice în domeniul culturii fizice: Materialele conferinței științifice internaționale. Chișinău: Editura USEFS, 2018, pp. 24-28. ISBN 978-9975-131-67-4.
3. **GÎDEI M., BUDEVICI-PIUIU, A.** Particularități ale comunicării eficiente în activitățile sportive. In: *Sport. Olimpism. Sănătate*: Materialele Congresul Științific Internațional. Culegere de articole, Volumul I. Chișinău: Editura USEFS, 2016, pp. 65-70. ISBN 978-9975-131-32-2.
4. **GÎDEI, M.** Communication in Sporting Activities: Opportunities and Barriers. In: 3rd Central and Eastern European LUMEN. 8-10 iunie 2017, Chișinău, Republica Moldova: Editura LUMEN, 2017, pp. 117-119. ISBN 978-973-166-461-3.
5. **GÎDEI, M.** Importanța comunicării și relaționării la lecția de educație fizică și de antrenament In: *Sport. Olimpism. Sănătate*. Materialele Congresului Științific Internațional. Ediția a II-a, 26-28 octombrie 2017, Chișinău, Republica Moldova: Editura USEFS, p.40-44. ISBN 978-9975-131-51-3.

Teze în culegeri științifice:

- în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare):

1. LUNGU, E., JURAVLE, M., **GÎDEI, M.** The role of the discipline „Theoretical sports preparation” in the formation of the cognitive competences at the pupils of the sports program classes. In: Trend and perspectives in physical culture and sports: International scientific conference. VInd edition. Suceava, 2016, p. 16-19. ISSN 2065-3948.
2. **GÎDEI, M.** Efficient communication in sports activities. In: Youth in the Perspective of the Olympic: International Scientific Conference. Brașov, 2017, p. 26-27.
3. LUNGU, E., **GÎDEI, M.** The training of professional competencies in the tourism field of internships in terms of labor market requirements. In: International Scientific Conference “Sports, Education Culture-Interdisciplinary Approaches in Scientific Research. Galați, 26-27 mai 2017. p. 52. ISSN 2457 – 3094, ISSN-L 2457 – 3094.
4. **GÎDEI M.** The importance of the holistic learning model in training the professional skills of the Physical Education Faculty students within the discipline "Management of communication". In: *Youth in the Perspective of the Olympic Movement: International Scientific Conference*. 08-09 Mach 2019, Brașov, Romania: 2019, p. 75. ISSN 2359-8859.
5. **GÎDEI, M.** Training and development of communication skills to future specialists in physical education and sports. In: THE ANNALS OF "DUNĂREA DE JOS" University of Galați, Fascicle XV, Vol.2/2019, Galați, 2019, p. 19.

Lucrări metodice:

1. **GÎDEI, M.** Managementul comunicării în educația fizică și sport: Ghid metodic. Chișinău: Editura Valinex SRL, 2021.103 p. ISBN 978-9975-68-439-2.

ADNOTARE

Gîdei Mariana „*Formarea competențelor profesionale de comunicare ale studenților din învățămîntul superior de educație fizică și sport*”, teză de doctor în științe ale educației.
Chișinău, 2021

Structura tezei include: introducere, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 191 de titluri, 9 anexe, 131 pagini de text de bază, 10 tabele, 37 figuri. Rezultatele obținute sunt publicate în 17 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: educație universitară, comunicare, competențe de comunicare, competențe profesionale de comunicare, management al comunicării, formare a competențelor, integrare, model integrat, referențial al formării, modul modernizat.

Scopul cercetării constă în fundamentarea teoretică și aplicativă a *Referențialului formării competențelor profesionale de comunicare ale studenților facultăților de educație fizică și sport* în vederea racordării la cerințele actuale din învățămîntul superior.

Obiectivele cercetării: Analiza conceptuală a comunicării, competențelor de comunicare, competențelor profesionale, competențelor profesionale de comunicare și a esențelor lor formative în cadrul educației universitare; descrierea specificului caracteristicilor, factorilor, funcțiilor competențelor de comunicare și managementului comunicării ca factori de reușită în construirea demersului educațional de formare a competențelor profesionale ale studenților; specificarea unităților componente și elaborarea Modelului integrat al modulului; elaborarea demersului experimental de formare a competențelor profesionale de comunicare în baza modulului integrat „Managementul comunicării în educația fizică și sport”; validarea experimentală a calității formative a *Referențialului formării competențelor profesionale de comunicare ale studenților facultăților de educație fizică și sport*.

Noutatea și originalitatea științifică constă în *referențializarea teoretico-aplicativă* a instrumentarului de formare a competențelor profesionale de comunicare în baza valorificării managementului comunicării în educația fizică și sport; în *demonstrarea valorilor formative* ale modulului modernizat „Managementul comunicării în educația fizică și sport”; în *ilustrarea necesității formării* studentului-viitor specialist în educația fizică și sport ca manager al comunicării.

Rezultatele obținute care au contribuit la soluționarea problemei științifice importante consemnează elaborarea și valorificarea *Referențialului formării competențelor profesionale de comunicare ale studenților facultăților de educație fizică și sport* în procesul educațional la nivel universitar, fapt ce a contribuit la ridicarea nivelului de competențe de comunicare ale studenților în vederea aplicării acestora în activitatea profesională ulterioară.

Importanța teoretică constă în abordarea conceptuală a noțiunilor *de competențe de comunicare și competențe profesionale de comunicare* în educația fizică și sport; în dezvoltarea semnificațiilor pedagogice ale noțiunii de *competențe profesionale de management al comunicării*; în *modelarea teoretică* a Referențialului formării competențelor profesionale de comunicare ale studenților din învățămîntul superior de educație fizică și sport.

Valoarea aplicativă a lucrării rezidă în potențialitatea utilizării instrumentarului elaborat și validat experimental în practica educației universitare la diverse discipline de studiu, în vederea formării și dezvoltării competențelor de comunicare ale studenților din perspectiva centrării pe profesionalizarea acestora. Rezultatele obținute vin să completeze datele teoretice și practice din domeniul educației fizice și sportului, în scopul îmbunătățirii formării inițiale și continue a specialistului în domeniu, cu deschidere spre educația permanentă.

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat în procesul educațional la Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport pentru formarea specialiștilor în domeniul educației fizice și sportului.

АННОТАЦИЯ

Гыдей Марианна „Формирование профессиональных компетенций общения студентов высших учебных заведений физического воспитания и спорта“:
диссертация доктора педагогических наук. Кишинэу, 2021

Структура диссертации: введение, 3 главы, общие выводы и рекомендации, библиография - 191 источник, 131 страницы основного текста, 10 таблиц, 37 рисунков, 9 приложений. Полученные результаты опубликованы в 17-и научных работах.

Ключевые слова: управленческое общение, менеджмент общения, формирование компетенций, профессиональная подготовка, профессиональные компетенции, интегрированная модель, внутреннее/внешнее общение.

Цель исследования состоит в теоретическом и прикладном обосновании инструментария для формирования профессиональных коммуникативных компетенций у студентов факультетов физического воспитания и спорта, для приведения их в соответствие современным требованиям высшего образования.

Задачи исследования: Концептуальный анализ общения, коммуникативных компетенций, профессиональных компетенций общения и их формирования в рамках образовательного процесса высших учебных заведений; описать специфику характеристик, факторов, функций коммуникативных компетенций и менеджмента коммуникации, как фактора успеха построения образовательного процесса по формированию профессиональных компетенций у студентов; конкретизация компонентов и разработка Интегрированной Модели модуля; разработка экспериментального подхода по формированию профессиональных коммуникативных компетенций на основе интегрированного модуля "Менеджмент коммуникации в области физического воспитания и спорта"; экспериментальное обоснование качества инструментария для формирования профессиональных коммуникативных компетенций у студентов факультетов физического воспитания и спорта.

Научная новизна и оригинальность работы заключается в разработке модели формирования профессиональных компетенций общения студентов высших учебных заведений в области физического воспитания и спорта, в рамках дисциплины «Менеджмент общения в физическом воспитании и спорте» обеспечивающей эффективность как внутреннего, так и внешнего общения.

Научная новизна и оригинальность работы состоит в теоретико-прикладном анализе инструментария формирования профессиональных коммуникативных компетенций на основе внедрения менеджмента коммуникации в области физического воспитания и спорта; в демонстрации формирующих ценностей модернизированного модуля "Менеджмент коммуникации в области физического воспитания и спорта"; в необходимости подготовки студента - будущего специалиста в области физического воспитания и спорта, как менеджера в области коммуникации.

Теоретическая значимость настоящего исследования состоит в определении теоретических основ менеджмента общения в физическом воспитании и спорте, образовательных качеств общения в области физического воспитания и спорта.

Практическая значимость работы состоит в возможности использования методологии направленной на развитие профессиональных компетенций общения студентов на практике. Полученные результаты дополняют теоретические и практические данные в области физического воспитания и спорта, с целью улучшения характеристик специалиста данной области, открытого к непрерывному образованию.

Внедрение результатов. Результаты исследования были внедрены в учебный процесс ГУФВС, в систему подготовки специалистов высокой квалификации в области физического воспитания и спорта.

ANNOTATION

Gidei Mariana „Formation of the students' professional communication competences in the higher education of physical education and sports”, PhD thesis in education sciences.

Chisinau, 2021

The structure of the thesis includes: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, references of 191 titles, 9 annexes, 131 basic text pages, 10 tables, 37 figures. The results are published in 17 scientific papers.

Keywords: university education, communication, communication competences, professional communication competences, communication management, competence formation, integration, integrated model, forming reference, modernized module.

The aim of the research consists in the theoretical and applicative basis of the *Forming reference of the students' professional communication competences in the physical education and sports faculties* in order to connect to the current requirements of higher education.

Research objectives: Conceptual analysis of communication, communication competences, professional competences, professional communication competences and their formative essences in the instructional process as targets of university education; description of the specifics of the characteristics, factors, functions of communication competences and communication management as success factors in building the educational approach of forming the students professional competences; specifying the component units and developing the Integrated Model of the module; elaboration of the experimental approach of forming professional communication competences based on the integrated module "Communication management in physical education and sports"; experimental validation of the formative quality of the *Forming reference of the students' professional communication competences in the physical education and sports faculties*.

Scientific novelty and originality consists in the *theoretical-applied referencing* of the training tool for forming professional communication competences based on the capitalization of communication management in physical education and sports; in *demonstrating the formative values* of the modernized module "Communication Management in Physical Education and Sports"; in *illustrating the need* to form the student-future specialist in physical education and sports as a communication manager.

The obtained results that contributed to the solution of the important scientific problem record the elaboration and capitalization of the *Forming reference of the students' professional communication competences in the physical education and sports faculties* in the educational process at university level, which contributed to raising the level of students' communication competences in order of their application in the subsequent professional activity.

The theoretical importance lies in the conceptual approach of the notions of *communication competences and professional communication competences* in physical education and sports; in revealing the pedagogical meanings of the notion of *professional communication management competences*; in the *theoretical modeling* of the *Forming reference of the students' professional communication competences in the higher education of physical education and sports*.

The applicative value of the paper lies in the potential of using the tools developed and validated experimentally in the practice of university education in various disciplines, in order to form and develop students' communication competences from the perspective of focusing on their professionalism. The obtained results come to complete the theoretical and practical data in the field of physical education and sports, in order to improve the initial and continuous training of the specialist in the field, with openness to lifelong learning.

Implementation of the scientific results: The results of the research were implemented within the educational process of the State University of Physical Education and Sport in the training of the highly qualified specialists in the field of physical education and sport.

GÎDEI MARIANA

**FORMAREA COMPETENȚELOR PROFESIONALE DE COMUNICARE
ALE STUDENȚILOR DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR
DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT**

Specialitatea 533.04. – Educație fizică, sport, kinetoterapie și recreație

Rezumatul tezei de doctor în științe ale educației

Aprobat spre tipar: 21.12.2021
Hârtie offset. Tipar digital
Coli de tipar: 2.03

Formatul hârtiei 1/16
Tiraj 30 ex.
Coli editoriale: 2,36

Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport
MD-2024, Republica Moldova, Chișinău, str. A. Doga, 22